

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Оцінка стійкості банківської системи країни, шляхи і джерела запобігання фінансовим кризам

Виконав: здобувач групи ФК23-1мз
Спеціальність 072«Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
Бородай Марія Миколаївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник: к.е.н., доцент,
доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Новікова Л.Ф.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент:

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Бородай М.М. Оцінка стійкості банківської системи країни, шляхи і джерела запобігання фінансовим кризам

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто сутність стійкості банківської системи та оцінки стійкості банківської системи. Досліджено стійкість банківської системи та визначено фактори, що впливають на стійкість банківської системи. Проаналізовано основні показники діяльності АТ «АБ «РАДАБАНК» у контексті стійкості банківської системи. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення механізмів забезпечення стійкості банківської системи України.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 81 сторінці, містить 10 таблиць, 9 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел включає 46 найменувань.

Ключові слова: стійкість банківської системи, чистий процентний дохід, рентабельність активів, рентабельність капіталу, ліквідність, фінансовий леверидж, якість активів, платоспроможність.

ANNOTATION

Borodai M.M. Assessment of the Stability of the Country's Banking System, Ways and Sources of Prevention of Financial Crises

Qualification work for a master's degree in the specialty 072 "Finance, Banking, Insurance and Stock Market". – University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The paper considers the essence of the stability of the banking system and the assessment of the stability of the banking system. The stability of the banking system has been studied and the factors influencing the stability of the banking system have been identified. The main performance indicators of JSC JSB RADABANK in the context of the stability of the banking system are analyzed. Recommendations for improving the mechanisms for ensuring the stability of the banking system of Ukraine have been developed. The master's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 81 pages, contains 10 tables, 9 figures, 4 appendices. The list of used sources includes 46 items.

Keywords: stability of the banking system, net interest income, return on assets, return on capital, liquidity, financial leverage, asset quality, solvency.

ЗМІСТ

ВСТУП.....		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	6
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ СТАНУ АТ «АБ «РАДАБАНК» У КОНТЕКСТІ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	34
2.1	Загальна характеристика діяльності АТ «АБ РАДАБАНК»	35
2.2	Аналіз основних фінансових показників АТ «АБ РАДАБАНК».	39
2.3	Оцінка фінансової стійкості банківської системи України.....	56
РОЗДІЛ 3	НАПРЯМИ ПОСИЛЕННЯ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	62
3.1	Пропозиції щодо вдосконалення стратегії регулювання банківської стійкості.....	62
3.2	Використання зарубіжного досвіду для підвищення ефективності банківської системи.....	68
ВИСНОВКИ.....		77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		82
ДОДАТКИ.....		88

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасна банківська система є важливим елементом економіки, оскільки вона забезпечує ефективний розподіл фінансових ресурсів та підтримку економічної стабільності. Оцінка стійкості банківської системи набуває особливої актуальності в умовах економічної невизначеності та ризиків, пов'язаних із глобальними викликами та внутрішніми економічними проблемами України. Збереження фінансової стабільності є ключовою умовою запобігання економічним кризам, що робить дослідження стійкості банківської системи України пріоритетним завданням фінансової науки.

Проблеми стійкості банківської системи та її ролі у запобіганні фінансовим кризам розглядали у своїх роботах як вітчизняні, так і закордонні вчені: Т.І. Барановський, В.С. Стельмах, Ю.М. Петров, Дж. Стігліц, Р. Левін та інші. Незважаючи на значну кількість наукових праць, питання підвищення стійкості банківської системи, зокрема на прикладі окремих фінансових установ, потребує подальшого дослідження.

Метою роботи є проведення аналізу стійкості банківської системи України на прикладі АТ «АБ «РАДАБАНК», визначення напрямів і джерел підвищення її стійкості в умовах сучасних викликів.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні основи стійкості банківської системи;
- проаналізувати основні показники діяльності АТ «АБ «РАДАБАНК» та оцінити стійкість банку;
- оцінити фінансову стійкості банківської системи України та визначити фактори, що впливають на стійкість банківської системи;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення механізмів забезпечення стійкості банківської системи України.

Об'єктом дослідження є банківська система України.

Предметом дослідження є методи та інструменти забезпечення стійкості банківської системи на прикладі АТ «АБ «РАДАБАНК».

Методи дослідження. У роботі використано діалектичний підхід для аналізу стійкості банківської системи, методи індукції та дедукції для формулювання висновків, графічний метод для наочного відображення динаміки фінансових показників, а також порівняльний аналіз для оцінки ефективності запропонованих рішень.

Практичне значення результатів. Розроблені в роботі рекомендації можуть бути використані в практичній діяльності АТ «АБ «РАДАБАНК» для підвищення стійкості його фінансової діяльності, а також у діяльності Національного банку України для удосконалення регуляторних механізмів.

Інформаційна база дослідження. У роботі використано законодавчі акти України, фінансову звітність АТ «АБ «РАДАБАНК», статистичні дані Національного банку України, а також праці провідних учених з питань фінансової стабільності.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок, включає 10 таблиць та 9 рисунків. Список використаних джерел нараховує 46 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Стійкість банківської системи є однією з ключових характеристик, яка визначає стабільність і надійність фінансової системи країни. Вона відображає здатність банківської системи протистояти зовнішнім і внутрішнім викликам, зберігаючи функціональність, виконуючи свої основні завдання та забезпечуючи безперервність надання банківських послуг навіть у кризових умовах. Стійкість банківської системи є основою для підтримки економічного зростання, фінансової стабільності та довіри до фінансових інституцій [7].

Стійкість банківської системи визначається як здатність банківського сектору витримувати зовнішні та внутрішні шоки, забезпечуючи виконання своїх функцій навіть у кризових ситуаціях. Це поняття набуло популярності у 1980-х роках, коли міжнародні організації, такі як Банк міжнародних розрахунків (BIS), почали досліджувати механізми, що дозволяють банківським системам адаптуватися до фінансових криз. Сталий розвиток і стійкість банківської системи стали центральними темами у фінансових наукових дослідженнях, особливо після глобальної фінансової кризи 2008 року.

Сучасні підходи до визначення поняття "стійкість банківської системи" знайшли відображення у працях багатьох дослідників. Наприклад, український вчений Т.І. Барановський розглядає стійкість банківської системи як її здатність зберігати стабільність та функціональність у кризових умовах. На думку вченого, важливою складовою стійкості є здатність банків оперативно реагувати на економічні шоки та мінімізувати вплив негативних чинників на свою діяльність[18].

Інший український дослідник, В.С. Стельмах, зосереджує увагу на балансі між ризиками та капіталом банків. Він акцентує, що стійкість банківської системи залежить від адекватного управління ризиками, особливо в умовах підвищеної

економічної нестабільності. На думку вченого, вирішальним фактором є здатність банків ефективно використовувати свої ресурси, забезпечуючи належний рівень капіталізації та ліквідності [5].

Закордонні науковці також активно досліджують цю тему. Так, американський економіст Дж. Стігліц розглядає стійкість банківської системи через призму її адаптивності до змін економічного середовища. Він наголошує, що стійка банківська система повинна мати механізми адаптації до нових викликів, зокрема до змін у глобальній економіці, фінансових криз та зростання конкуренції. Інший відомий вчений, Р. Левін, звертає увагу на роль фінансових інституцій у забезпеченні економічної стабільності. Він акцентує, що стійкість банківської системи є необхідною умовою для довгострокового економічного зростання, оскільки вона сприяє ефективному розподілу ресурсів і зниженню фінансових ризиків[16].

Регулювання банківської діяльності в Україні є ключовим елементом забезпечення стабільності фінансової системи. Ефективне регулювання на законодавчому рівні створює передумови для функціонування банків у межах правового поля, сприяє їхній фінансовій стійкості, захисту інтересів вкладників і кредиторів, а також мінімізує ризики, пов'язані з діяльністю банківського сектора. Основні принципи регулювання банківської системи України закладені в низці законів і підзаконних нормативних актів, які визначають порядок створення, функціонування, нагляду та ліквідації банківських установ.

Закон України "Про банки і банківську діяльність" є основним правовим актом, що регулює функціонування банківської системи країни. Він визначає правові основи діяльності банків, зокрема порядок їх створення, реєстрації, ліцензування, а також ліквідації. Закон передбачає вимоги до капіталізації банків, їх ліквідності та платоспроможності, що забезпечує стабільність банківської системи. Він також встановлює правила для здійснення банківських операцій, а також регламентує діяльність фінансових установ у періоди економічних криз, з метою мінімізації фінансових ризиків та забезпечення захисту прав клієнтів [31].

Цей закон є надзвичайно важливим для підтримання фінансової стабільності в країні, адже він не лише охоплює загальні положення банківської діяльності, але й регулює специфічні аспекти, як-от звітність банків, обов'язкові резерви, нагляд за діяльністю банківських установ. Водночас, цей акт забезпечує підвищення прозорості банківських операцій і формує правову основу для контролю та моніторингу банківської системи на всіх етапах її функціонування.

Окрім базового закону, велику роль відіграють нормативно-правові акти, розроблені Національним банком України (НБУ), який виконує функцію регулятора банківської системи. НБУ розробляє й затверджує постанови, інструкції та інші документи, що регламентують різні аспекти банківської діяльності, такі як капіталізація, ліквідність, ризик-менеджмент, корпоративне управління та звітність. Постанови НБУ встановлюють мінімальні вимоги до капіталу банків, визначають необхідні рівні резервів для покриття ризиків, а також впроваджують стандарти для контролю за кредитною діяльністю банків. Впровадження цих нормативів забезпечує відповідність банківських установ міжнародним стандартам і сприяє підвищенню довіри до банківської системи з боку іноземних партнерів[32].

Національний банк України продовжує вдосконалювати нормативну базу для забезпечення стабільності банківської системи, орієнтуючись на найкращі міжнародні практики. Особливу увагу приділено впровадженню інтегрованих підходів до оцінки ліквідності банків, які дозволяють враховувати специфіку національної економіки та глобальні виклики. Нові регуляторні вимоги передбачають посилення контролю за концентрацією ризиків, удосконалення систем раннього попередження фінансових труднощів та розширення критеріїв для оцінки якості активів. Такий підхід сприяє зниженню системних ризиків та підвищує загальну фінансову стабільність сектора.

Важливим аспектом правового регулювання є забезпечення прозорості діяльності банків. Закони та нормативні акти зобов'язують банки регулярно публікувати фінансову звітність, що підвищує рівень довіри з боку вкладників і інвесторів. Прозорість у діяльності банків також є одним із критеріїв, які

враховуються міжнародними рейтинговими агентствами під час оцінки надійності банківських установ.

Регулювання діяльності банків у кризових ситуаціях є важливим аспектом законодавчого забезпечення стабільності банківської системи. Коли банк стикається з фінансовими труднощами, національний законодавець передбачає процедури реорганізації, санації або ліквідації. Ці процедури дозволяють стабілізувати ситуацію та запобігти негативним наслідкам для економіки. У разі банкрутства банку Національний банк України (НБУ) може ввести тимчасову адміністрацію, що дозволяє взяти під контроль діяльність фінансової установи, захистити інтереси вкладників та забезпечити виконання зобов'язань перед кредиторами. Водночас, санація банку може передбачати залучення додаткових коштів або капіталізації для відновлення фінансової стійкості банку. Такі механізми сприяють мінімізації ризиків системної кризи в банківському секторі. Таким чином, нормативно-правова база України, що регулює діяльність банківського сектора, є комплексною і багаторівневою. Вона включає як законодавчі акти загального характеру, так і спеціалізовані постанови та інструкції, розроблені НБУ. Удосконалення цієї бази є важливим елементом реформування банківської системи, спрямованого на підвищення її стійкості та адаптацію до сучасних викликів у глобальній економіці[21].

Міжнародний досвід у регулюванні банківської діяльності є важливим джерелом для вдосконалення національних систем, спрямованих на забезпечення стабільності фінансового сектору. У центрі уваги міжнародного регулювання банківської стійкості стоять рекомендації та стандарти, розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду, що є ключовою інституцією для розробки та впровадження принципів управління ризиками у світовій банківській системі.

Базельський комітет був заснований у 1974 році центральними банками провідних економік світу як платформа для розробки уніфікованих підходів до банківського регулювання. Основна мета його діяльності полягає у зниженні системних ризиків та забезпеченні стійкості банківських установ у глобальному

масштабі. На основі рекомендацій цього комітету було розроблено серію стандартів, відомих як Базель I, II та III, кожен з яких відігравав важливу роль у формуванні сучасного банківського регулювання [4].

Базель I був прийнятий у 1988 році й запровадив мінімальні вимоги до капіталу банків, встановивши так званий коефіцієнт адекватності капіталу (Capital Adequacy Ratio). Цей стандарт визначав, що капітал банку має становити щонайменше 8% від його ризикованих активів. Основна увага приділялася кредитним ризикам, а також впроваджувалися механізми, що дозволяли регулювати діяльність банків та зменшувати ймовірність банкрутства в умовах економічних шоків.

Базель II, запроваджений у 2004 році, значно розширив підходи до регулювання банківської діяльності, акцентуючи увагу на покращенні управління ризиками. Цей стандарт впровадив комплексний підхід до забезпечення стійкості банківських установ, визначивши три ключові компоненти, які мають враховуватися в регуляторній політиці [20].

Першим компонентом стали мінімальні вимоги до капіталу, що охоплювали не лише кредитні ризики, як це було раніше, але й ринкові та операційні ризики. Це дало змогу більш точно оцінювати фінансову стійкість банків, враховуючи широкий спектр ризиків, які можуть впливати на їхню діяльність. Завдяки цьому банки мали утримувати капітал на рівні, достатньому для покриття втрат, що можуть виникнути внаслідок нестабільності ринкових умов чи внутрішніх операційних проблем.

Другим важливим компонентом стали процеси нагляду, які були спрямовані на забезпечення відповідності капіталу банків вимогам навіть у стресових ситуаціях. Це означало, що регулятори зобов'язані проводити регулярний моніторинг діяльності банків, оцінюючи їх здатність протистояти потенційним фінансовим шокам. Важливу роль у цьому процесі відігравали стрес-тести, які дозволяли моделювати різні сценарії розвитку економічної ситуації та оцінювати готовність банків до можливих кризових явищ.

Третім компонентом стала ринкова дисципліна, яка була спрямована на підвищення прозорості банківської діяльності. Це досягалося через запровадження вимог щодо публічної звітності, що дозволяло всім зацікавленим сторонам - вкладникам, інвесторам та регуляторам - отримувати доступ до інформації про фінансовий стан банків, їхні ризики та заходи для їхнього управління. Такий підхід сприяв формуванню довіри до банківської системи та посиленню її стабільності на тривалий термін.

Отже, Базель II став важливим кроком у розвитку міжнародних стандартів регулювання банківської діяльності, забезпечивши більш комплексний підхід до управління ризиками та покращення стійкості фінансових установ.

Базель III, розроблений після глобальної фінансової кризи 2008 року, став відповіддю на виявлені слабкі місця у фінансовій системі. Його впровадження почалося у 2010 році. Однією з ключових особливостей стандарту Базель III стало запровадження низки нововведень, спрямованих на підвищення стійкості банківських установ до кризових явищ. Насамперед, було посилено вимоги до якості та кількості капіталу банків. Нові правила передбачали, що банки повинні мати буферний капітал, який забезпечував би додатковий рівень захисту у разі виникнення фінансових потрясінь. Такий підхід дозволив знизити ризики втрат і підвищити стабільність банківської системи в умовах невизначеності.

Крім того, вперше було запроваджено коефіцієнт ліквідності, який допомагає оцінити здатність банків виконувати свої зобов'язання протягом короткого терміну. Цей показник дозволяє банкам краще управляти своїми активами і зобов'язаннями, що є особливо важливим під час кризових періодів, коли ліквідність на ринку може значно знижуватися [25].

Ще одним важливим нововведенням став коефіцієнт фінансового левериджу, спрямований на обмеження надмірного зростання заборгованості банків. Це нововведення допомогло уникати ситуацій, коли банки, прагнучи збільшити прибутковість, надмірно покладаються на позикові кошти, що значно підвищує ризик їхньої неплатоспроможності в разі несприятливих змін на ринку.

Коефіцієнт фінансового левєриджу, введений у рамках Базель I, мав на меті обмежити надмірну залежність банків від позикових коштів, що може призвести до значних фінансових ризиків. Підвищення рівня левєриджу без достатніх капітальних резервів могло б призвести до того, що банк не зміг би виконати свої зобов'язання в разі економічного чи фінансового шоку. Таким чином, цей коефіцієнт слугував інструментом для зниження ймовірності банкрутства та підвищення стійкості банківської системи.

Окрім цього, було створено буфер контрциклічного капіталу, який призначений для пом'якшення впливу економічних циклів на банківську систему. Цей буфер дозволяє банкам накопичувати додатковий капітал у періоди економічного зростання, щоб у подальшому використовувати його для підтримки стабільності в часи спаду.

Загалом нововведення, запроваджені в рамках Базеля III, стали відповіддю на глобальну фінансову кризу 2008 року. Вони не лише зміцнили стійкість банківських установ, але й забезпечили більш надійну основу для управління ризиками, знижуючи ймовірність виникнення подібних криз у майбутньому.

Міжнародні стандарти, запропоновані Базельським комітетом, мають важливе значення не лише для самих банківських установ, але й для національних регуляторів, які адаптують ці рекомендації до своїх правових систем. У країнах Європейського Союзу, наприклад, ці стандарти стали обов'язковими через директиви, що регулюють банківську діяльність на загальноєвропейському рівні[46].

Україна, прагнучи інтегруватися у міжнародну фінансову систему та забезпечити стійкість свого банківського сектора, активно адаптує рекомендації Базельського комітету до національної нормативно-правової бази. Національний банк України (НБУ) розробив низку нормативних актів, що відповідають стандартам Базель II та III. Зокрема, впроваджено регуляторні вимоги до капіталу банків, нові підходи до управління кредитними ризиками, а також методи стрес-тестування банківських установ.

Таким чином, нормативно-правова база міжнародного рівня, зокрема стандарти Базельського комітету, є невід'ємною частиною сучасного регулювання банківської діяльності. Її впровадження дозволяє не лише забезпечити фінансову стабільність банків, але й підвищити довіру до них з боку інвесторів, вкладників та міжнародних фінансових інституцій. Адаптація цих стандартів в Україні є важливим кроком до інтеграції національної банківської системи у глобальну фінансову спільноту.

Критичний аналіз системи нормативно-правового регулювання банківської стійкості в Україні дозволяє оцінити як досягнення, так і проблемні аспекти, що потребують удосконалення. Адаптація міжнародних стандартів, зокрема вимог до капіталізації, ліквідності та платоспроможності, є одним із важливих досягнень у забезпеченні стабільності банківської системи. Ці зміни сприяли підвищенню рівня відповідності українських банків міжнародним вимогам, що, у свою чергу, зміцнило їхню стійкість до зовнішніх економічних викликів. Проте, незважаючи на позитивні зрушення, існують проблеми, які значно обмежують ефективність регулювання.

Однією з ключових проблем є складність адаптації міжнародного досвіду до специфічних умов української економіки. Зокрема, вимоги до капіталізації, хоч і відповідають міжнародним стандартам, стикаються з проблемою обмежених можливостей банків для нарощування капіталу. Високий рівень доларизації економіки, значна частка проблемних кредитів, а також нестабільність макроекономічного середовища створюють додаткові труднощі для банківських установ у виконанні регуляторних вимог. Ця ситуація ускладнює здатність банків поглинати економічні шоки та забезпечувати безперервну діяльність навіть у кризових умовах.

Ще однією суттєвою проблемою є недосконалість механізмів нагляду та контролю. Хоча Національний банк України (НБУ) впровадив низку заходів для посилення фінансового моніторингу, ефективність їх реалізації залишається недостатньою. Наприклад, відсутність прозорості в окремих аспектах діяльності

банків та низький рівень довіри до банківської системи з боку клієнтів і інвесторів свідчать про потребу вдосконалення регуляторної політики. Для подолання цих викликів необхідно посилити інституційну спроможність органів нагляду, запровадити сучасні технології для автоматизації процесів контролю та забезпечити прозорість у банківській діяльності.

Додатковою проблемою є недостатній розвиток інфраструктури управління ризиками в банках. У багатьох установах системи управління ризиками залишаються недостатньо розвиненими, що ускладнює своєчасне виявлення та мінімізацію фінансових ризиків. Особливо це стосується ризиків, пов'язаних із кредитними портфелями, де велика частка активів може бути пов'язана із ризиковими позичальниками або слабкою заставою. Низька якість кредитного портфеля не лише створює додатковий тиск на банківські установи, але й може призвести до системних проблем у разі погіршення економічної ситуації.

Також слід відзначити недостатню інституційну спроможність органів нагляду. Національний банк України, хоч і демонструє прогрес у впровадженні реформ, потребує подальшого вдосконалення внутрішніх процесів, а також зміцнення кадрового потенціалу. Це необхідно для забезпечення більш якісного контролю за дотриманням банками нормативно-правових вимог і своєчасного реагування на потенційні виклики[45].

Загалом, для підвищення ефективності нормативно-правового регулювання банківської стійкості в Україні необхідно провести комплексні реформи, спрямовані на вдосконалення як нормативної бази, так і інституційного забезпечення. Це включає посилення вимог до прозорості діяльності банків, удосконалення механізмів нагляду, а також адаптацію міжнародного досвіду до специфіки національної економіки. Важливо також звернути увагу на розвиток фінансової грамотності серед населення, оскільки довіра до банківської системи є ключовим фактором її стабільності та ефективності.

У підсумку, оцінка стійкості банківської системи України та нормативно-правової бази, що забезпечує її регулювання, свідчить про те, що національна

система перебуває у процесі вдосконалення. За останні роки було зроблено значні кроки для підвищення її стійкості, зокрема через впровадження міжнародних стандартів, посилення регуляторних вимог і підвищення прозорості банківської діяльності. Водночас існує низка проблем, які потребують вирішення для досягнення повноцінної стабільності та конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Одним із ключових викликів є зміцнення інституційної спроможності органів нагляду, насамперед Національного банку України. Попри вже здійснені реформи, необхідно продовжувати роботу над вдосконаленням його функціональної спроможності, забезпеченням сучасними технологіями моніторингу та залученням висококваліфікованих кадрів. Ефективний і незалежний нагляд є основою для запобігання кризовим явищам у банківському секторі та забезпечення довіри до фінансової системи.

Ще одним важливим аспектом є вдосконалення систем управління ризиками у банківських установах. Поточні механізми часто не відповідають складності та динаміці сучасного фінансового середовища. Банки мають приділяти більше уваги оцінці ризиків, зокрема кредитних, ринкових та операційних, а також впроваджувати інноваційні підходи до їхнього аналізу. Особливу увагу слід приділити підвищенню якості кредитного портфеля та створенню адекватних резервів для покриття можливих втрат.

Для підвищення ефективності управління ризиками важливо також інтегрувати сучасні технології, такі як штучний інтелект та машинне навчання, для прогнозування та виявлення потенційних ризиків. Це дозволяє банкам оперативно реагувати на зміни в умовах фінансових ринків та вчасно коригувати свою стратегію. Важливим кроком є також посилення внутрішнього контролю та аудиту для забезпечення прозорості та надійності операцій. Крім того, регулярні стрес-тести допомагають оцінити стійкість банку до різних економічних та фінансових шоків, що дозволяє визначити потенційні слабкі місця в управлінні ризиками [44].

Важливим напрямом вдосконалення є посилення прозорості діяльності банків. Для цього необхідно впроваджувати новітні технології, які дозволяють забезпечити автоматизацію процесів звітності, моніторингу та аналізу даних. Це не лише підвищить ефективність контролю, але й сприятиме зростанню довіри з боку клієнтів і партнерів. Прозорість є одним із ключових чинників, який впливає на стійкість банківської системи в умовах глобалізації та зростаючої конкуренції.

Адаптація міжнародного досвіду також залишається важливим напрямом розвитку. Використання найкращих практик, рекомендованих Базельським комітетом та іншими міжнародними організаціями, дозволить Україні інтегруватися в глобальну фінансову систему та підвищити ефективність національного банківського сектора. Зокрема, застосування рекомендацій Базель III, спрямованих на забезпечення ліквідності, капіталізації та управління ризиками, сприятиме зміцненню фінансової стійкості українських банків.

Загалом, створення стабільної та стійкої банківської системи вимагає комплексного підходу, що включає вдосконалення нормативно-правової бази, підвищення ефективності регуляторних органів, розвиток інфраструктури управління ризиками та впровадження інноваційних технологій. Лише за умови системних змін, орієнтованих на інтеграцію з міжнародними стандартами та врахування особливостей національної економіки, банківська система України зможе стати надійною основою для економічного зростання та стабільності в майбутньому.

На думку науковців, компоненти стійкості банківської системи включають: фінансову стабільність, операційну стабільність, інституційну стабільність, регуляторну стабільність. Для систематизації підходів до стійкості банківської системи запропонуємо таблицю 1.1.

Ця таблиця систематизує основні підходи до оцінки та забезпечення стійкості банківської системи, включаючи макроекономічний, мікроекономічний, інституційний та ризик-орієнтований підходи. Кожен підхід розглядається з точки зору його ключових характеристик, основних індикаторів, а також переваг та

недоліків. Така систематизація дозволяє комплексно оцінити різні аспекти банківської стійкості та обрати найбільш ефективні інструменти для її забезпечення.

Таблиця 1.1

Компоненти стійкості банківської системи [46]

Компоненти стійкості	Зміст	Дослідники
Фінансова стабільність	Забезпечення ліквідності, капіталізації, платоспроможності банків.	Т.І. Барановський, В.С. Стельмах
Операційна стабільність	Виконання зобов'язань перед клієнтами, забезпечення операційної безперервності.	Ю.М. Петров
Інституційна стабільність	Функціонування банківської інфраструктури, управління ризиками.	Дж. Стігліц, Р. Левін
Регуляторна стабільність	Ефективність нагляду, нормативно-правового середовища, адаптація міжнародних стандартів.	Дж. Стігліц

Значення стійкості банківської системи важко переоцінити, оскільки вона є фундаментом для стабільного економічного розвитку країни. У сучасних умовах глобалізації економіки та підвищеної фінансової нестабільності саме стійкість банківської системи стає визначальним фактором забезпечення макроекономічної стабільності, довіри до фінансових інституцій та ефективного функціонування економіки.

Перш за все, стійкість банківської системи гарантує довіру населення та бізнесу до фінансових інституцій. Клієнти, вкладники та інвестори впевнені у безпеці своїх коштів лише за умов стабільної роботи банків. Ця довіра формує основу для стабільного залучення депозитів, а також забезпечує можливість банкам ефективно виконувати свої функції у сфері кредитування та інвестування.

Друга важлива роль стійкості банківської системи полягає у сприянні економічному зростанню. Банківська система виконує роль фінансового посередника, забезпечуючи доступ бізнесу до капіталу, необхідного для інвестицій

у виробництво, інновації та інші проекти, що сприяють економічному розвитку. Стабільні банки забезпечують кредитування як для малого і середнього бізнесу, так і для великих підприємств, що стимулює зростання зайнятості, доходів населення та споживчого попиту. Окрім цього, стійкість банківської системи є ключовим фактором для інвесторів, які оцінюють фінансову стабільність країни перед тим, як вкладати кошти.

Ще одним важливим аспектом є роль стійкості банківської системи у попередженні фінансових криз. Нестабільність у банківській сфері може спровокувати ефект доміно, коли проблеми одного банку призводять до кризових явищ у всій фінансовій системі. Наприклад, банкрутство великих банків або фінансових установ здатне викликати паніку серед вкладників, зниження довіри до всієї банківської системи та навіть крах національної економіки. Стійкість банківської системи дозволяє уникати таких ситуацій, мінімізуючи ризики поширення кризових явищ та забезпечуючи фінансову стабільність на всіх рівнях.

Отже, стійка банківська система є основою для забезпечення економічної стабільності та розвитку країни. Вона створює умови для формування довіри до фінансових інституцій, стимулює економічне зростання та виконує роль бар'єра для виникнення і поширення фінансових криз. Саме тому підтримка стійкості банківської системи повинна бути одним із ключових завдань державної економічної політики, спрямованої на забезпечення довгострокової стабільності та добробуту суспільства.

Взаємозв'язок між стабільністю банківської системи та фінансовою стійкістю економіки можна зобразити у вигляді схеми - рисунок 1.1

Наслідки порушення стійкості банківської системи мають глибокий і багатогранний вплив на економіку, фінансову сферу та соціальну стабільність країни. У випадках, коли банківська система втрачає стійкість, це створює значні ризики для усіх учасників економічного процесу.

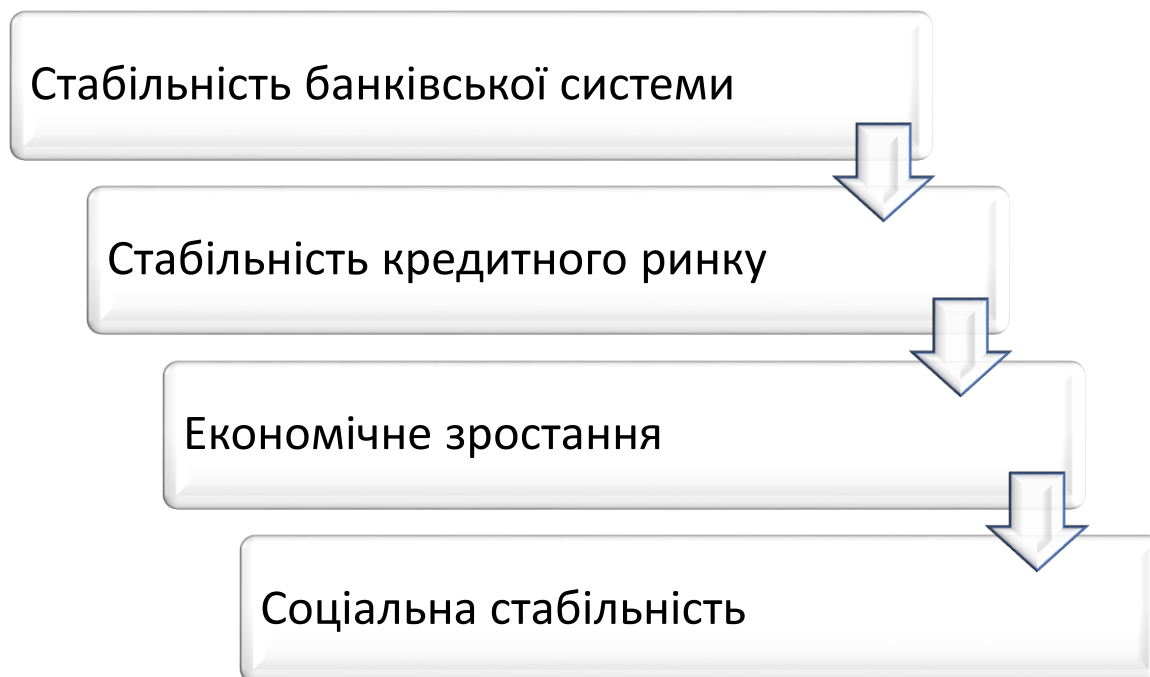

Рис. 1.1 Взаємозв'язок між стабільністю банківської системи та фінансовою стійкістю економіки [17]

Фінансові труднощі в банківській системі можуть мати серйозні наслідки для економіки в цілому, зокрема, для доступу до фінансування. Коли банки стикаються з проблемами ліквідності або капіталу, вони часто обмежують кредитування, що призводить до зниження кількості позик для підприємств і домогосподарств. Для бізнесу це означає, що можливості для інвестицій, розвитку та підтримки обігового капіталу стають значно обмеженими, що може уповільнити економічне зростання. Домогосподарства, в свою чергу, можуть втратити доступ до споживчих та іпотечних кредитів, що погіршує їх фінансове становище та загрожує зниженням рівня життя. Тривалий дефіцит кредитних ресурсів може також викликати соціальні проблеми, пов'язані з безробіттям і зниженням споживчих витрат.

Іншим важливим наслідком є зниження рівня зайнятості, викликане скороченням інвестицій. Брак фінансування обмежує можливості підприємств розширювати виробництво, модернізувати обладнання чи впроваджувати інновації. Це, у свою чергу, призводить до скорочення робочих місць та зростання

безробіття, що стає додатковим тиском на державний бюджет через необхідність фінансування соціальних програм.

Крім того, порушення стійкості банківської системи провокує фінансову паніку та втрату довіри до банківської системи з боку населення та інвесторів. У кризових ситуаціях вкладники часто намагаються масово знімати кошти зі своїх рахунків, що ще більше посилює нестабільність банків. Такий ефект, відомий як "банкрутство через паніку", може мати катастрофічні наслідки для фінансової системи загалом. Втрата довіри також відштовхує іноземних інвесторів, що обмежує надходження капіталу до економіки (рис. 1.2).

Крім того, фінансова паніка, викликана нестабільністю банківської системи, може мати довгострокові економічні наслідки. Масове зняття коштів призводить до дефіциту ліквідності в банках, що ускладнює їхню здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами. Відсутність достатньої ліквідності може змусити банки обмежувати операції з кредитування, що, в свою чергу, гальмує економічне зростання. Криза довіри також заважає відновленню внутрішніх фінансових потоків та стримує потенціал розвитку, що поглиблює загальну економічну стагнацію.

Порушення стійкості банківської системи має широкий і багатоаспектний вплив на економіку країни. Важливо розуміти, що фінансова безпека, стабільність і стійкість банківської системи - це взаємопов'язані складові. Кожен із цих елементів взаємно впливає на інші: якщо, наприклад, знижується рівень фінансової безпеки через низьку капіталізацію, це підриває стабільність, що, у свою чергу, знижує стійкість системи до економічних і фінансових криз. Якщо банківська система є стабільною, зберігається її здатність до опору зовнішнім і внутрішнім викликам. Тому забезпечення цих трьох складових, зокрема через адаптацію до змінюваних умов, є основою для збереження економічної стабільності та розвитку.

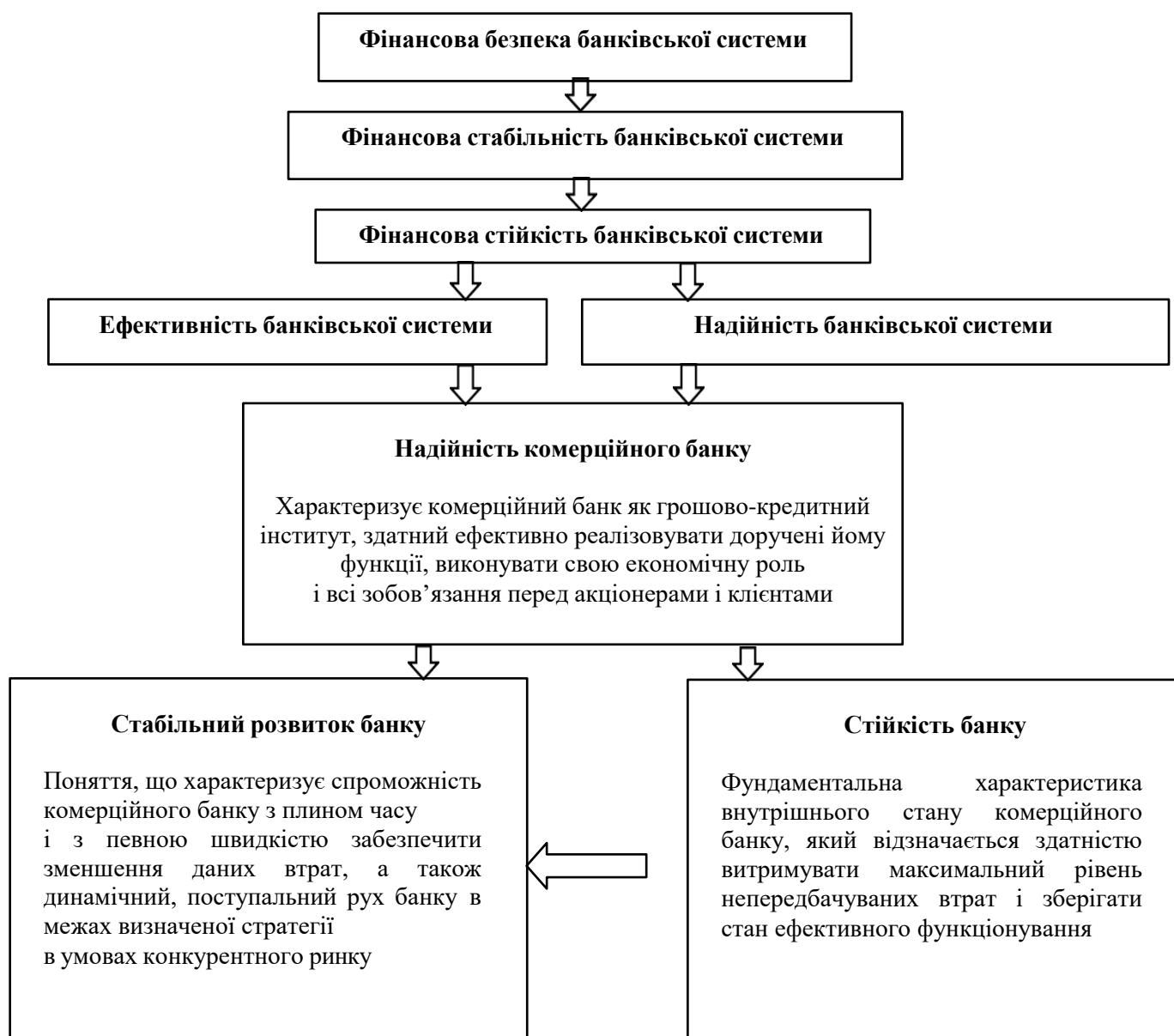

Рис. 1.2 Взаємозв'язок ознак, що характеризують фінансову безпеку, стабільність і стійкість банківської системи [25]

Задля успішної реалізації цієї мети важливо враховувати як короткострокові, так і довгострокові ризики, адже неухвага до цих аспектів може призвести до дестабілізації, що впливатиме не лише на банки, але й на інші галузі економіки. Тому забезпечення стійкості банківської системи вимагає постійного моніторингу і коригування політик, здатних адаптуватися до викликів, що виникають у світі і всередині країни.

Категоріальний апарат дослідження є важливим елементом для розуміння основних аспектів стійкості банківської системи, оскільки дозволяє структурувати знання та забезпечує однозначність трактування ключових понять. Одним із ключових термінів є стійкість банківської системи, яка визначається як здатність системи зберігати свою функціональність навіть за умов впливу зовнішніх чи внутрішніх шоків, таких як економічні кризи, раптові зміни у фінансовій політиці або зростання рівня дефолтів серед клієнтів банків. Ця здатність є основою для забезпечення безперебійного функціонування фінансових установ та збереження довіри до банківської системи.

Іншим важливим поняттям є ризики, які представляють собою ймовірність виникнення несприятливих фінансових подій. До таких ризиків належать кредитні, ліквідні, операційні, ринкові ризики та ризики неплатоспроможності. Ефективне управління ризиками є основною передумовою для підтримання стабільності банківської системи та запобігання значним втратам у випадку реалізації таких подій.

Ще одним важливим терміном є ліквідність, яка характеризує здатність банків швидко виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Це включає своєчасну виплату депозитів, виконання платіжних доручень та фінансування операцій. Належний рівень ліквідності є необхідним для запобігання паніці серед вкладників та підтримання стабільної діяльності банків.

Капіталізація банківської системи, у свою чергу, визначається як загальний обсяг капіталу банків, що використовується для покриття потенційних втрат та забезпечення фінансової стійкості. Високий рівень капіталізації дозволяє банкам протистояти кризовим явищам, знижувати ризики неплатоспроможності та гарантувати стабільність у довгостроковій перспективі [2].

Взаємозв'язок між цими поняттями є ключовим для розуміння механізмів забезпечення стійкості банківської системи. Наприклад, ліквідність і капіталізація слугують основою фінансової стійкості, оскільки вони створюють буфер для протидії шокам та кризам. Управління ризиками відіграє вирішальну роль у

забезпеченні операційної та інституційної стабільності, що дозволяє банкам адаптуватися до змін економічного середовища. Водночас регуляторна база, яка включає законодавчі та нормативні акти, є фундаментом для підтримання всіх компонентів стійкості банківської системи, забезпечуючи контроль за дотриманням стандартів та правил з боку фінансових установ.

Таким чином, ці ключові поняття утворюють комплексну систему взаємозв'язків, де кожен елемент сприяє підтриманню стійкості банківської системи. Глибоке розуміння цих взаємозв'язків дозволяє розробляти ефективні стратегії управління банківськими установами та мінімізувати негативний вплив ризиків на їхню діяльність. Дослідження теоретичних основ стійкості банківської системи має важливе значення для розуміння її ролі у забезпеченні економічного розвитку, підтриманні макроекономічної стабільності та запобіганні фінансовим кризам. Аналіз сутності поняття стійкості банківської системи, її основних компонентів та категоріального апарату дає змогу побудувати цілісну картину функціонування банківської системи як невід'ємної частини фінансової інфраструктури країни.

Стійкість банківської системи є важливим показником фінансового здоров'я країни, оскільки вона забезпечує стабільне фінансування підприємств, домогосподарств та інвестиційних проектів. Це, у свою чергу, створює сприятливі умови для економічного зростання, підвищення рівня зайнятості та добробуту населення. Водночас вона виконує критичну функцію у попередженні негативних наслідків економічних потрясінь, зокрема фінансових криз, які можуть мати масштабний вплив як на банківський сектор, так і на національну економіку в цілому.

Систематизація категоріального апарату дозволила уточнити сутність ключових понять, таких як стійкість, ризики, ліквідність та капіталізація, що сприяє формуванню єдиного підходу до оцінювання стану банківської системи. Визначення взаємозв'язків між цими категоріями дозволяє чіткіше уявити механізми забезпечення стабільності банківської системи, зокрема шляхом

ефективного управління ризиками, підтримання належного рівня капіталізації та забезпечення ліквідності. Важливою складовою є також регуляторна база, яка виступає інституційним фундаментом стійкості банківської системи, сприяючи мінімізації системних ризиків [5]. Оцінка значення стійкості банківської системи дозволяє зробити висновок, що її забезпечення є необхідною умовою не лише для функціонування фінансового сектора, але й для стійкого розвитку економіки країни загалом. Стабільна банківська система сприяє зміцненню довіри серед вкладників та інвесторів, створюючи основу для нарощування капіталовкладень, розвитку бізнесу та зниження соціальних і економічних ризиків.

Загалом, теоретичне дослідження стійкості банківської системи є необхідним етапом для формування ефективної політики у сфері регулювання банківського сектора. Сформульовані висновки можуть слугувати основою для подальших практичних розробок, спрямованих на зміцнення фінансової стійкості банків України та підвищення їхньої здатності протидіяти внутрішнім і зовнішнім викликам. Це особливо актуально в умовах сучасних економічних реалій, коли стійкість банківської системи стає одним із ключових факторів національної економічної безпеки.

Фінансові кризи є одним із найбільших викликів для економічної та банківської системи країни, оскільки вони можуть призвести до серйозних економічних та соціальних наслідків. Кризові явища в фінансовій сфері можуть мати тривалий і глибокий вплив на економіку, зниження рівня життя населення, зниження довіри до фінансових установ і навіть політичну дестабілізацію. Тому важливо ретельно розглядати типи фінансових криз, їх причини та можливі наслідки для національних і міжнародних фінансових систем [42].

Валютні кризи можуть мати серйозні економічні наслідки, зокрема зниження купівельної спроможності національної валюти, зростання інфляції та зниження рівня життя населення. Причини валютних криз різноманітні. Серед них можна виділити несприятливі макроекономічні показники, такі як високий дефіцит бюджету чи зовнішнього боргу, а також політичну нестабільність, що впливає на

довіру інвесторів. Спекулятивні атаки на валюту також можуть сприяти значному її ослабленню, підсилюючи кризові явища. Зниження вартості валюти може мати тяжкі наслідки для економіки: збільшення вартості імпорту, зростання інфляції та зниження заощаджень населення, оскільки реальна вартість їхніх коштів скорочується.

Банківська криза є одним із найпоширеніших типів фінансових криз, що характеризується великими труднощами в банківському секторі, зокрема масовими банкрутствами банків, нестачею ліквідності та значними втратами через проблемні активи. Однією з основних причин банківських криз є низький рівень капіталізації банків, відсутність достатніх резервів для покриття можливих збитків або незбалансовані кредити та інвестиції (табл. 1.2) [43].

Таблиця 1.2

Взаємозв'язок між типами фінансових криз [43]

Тип кризи	Причини	Наслідки	Зв'язок з іншими кризами
Валютна криза	Відтік капіталу, дефіцит платіжного балансу, спекуляції на валютному ринку	Зниження курсу валюти, інфляція, зростання вартості імпорту	Може спричинити банківську кризу через проблеми з ліквідністю банків
Банківська криза	Низький рівень капіталізації, проблемні активи, відсутність ліквідності	Масові банкрутства банків, втрати депозитів, зниження кредитування	Може призвести до валютної кризи через відтік капіталу
Боргова криза	Надмірне запозичення, зміни в зовнішньоекономічному середовищі	Невиплати за боргами, дефолти, відсутність доступу до фінансування	Може спричинити валютну кризу через падіння довіри до валюти

Банківська криза часто викликає паніку серед населення і бізнесу, що проявляється у масовому вилученні депозитів та зниженні рівня кредитування. Банківська криза може мати серйозні наслідки для економіки країни. Крім масових банкрутств банків та дефіциту ліквідності, важливими аспектами є падіння довіри до банківської системи, що веде до зниження попиту на кредити та скорочення інвестицій. Це може призвести до різкого зниження економічної активності, а в деяких випадках і до рецесії. Окрім цього, високий рівень безробіття та інфляція

можуть погіршити соціально-економічну ситуацію, а відтік капіталу посилює тиск на валютний курс, що лише погіршує ситуацію. Важливою складовою подолання кризи є введення стабілізаційних заходів, таких як рекапіталізація банків або залучення міжнародних фінансових установ для підтримки економіки.

Боргові кризи виникають, коли країна чи корпорація не можуть виконати свої боргові зобов'язання, що призводить до дефолтів та невиплат за державними чи корпоративними боргами. Такі кризи зазвичай виникають через надмірне запозичення без належного управління борговим навантаженням або через зміни у зовнішньоекономічному середовищі, зокрема різке підвищення процентних ставок або падіння доходів від експорту [28].

Для країни боргова криза може мати дуже серйозні наслідки, зокрема втрату доступу до зовнішнього фінансування, економічну депресію, соціальні заворушення та падіння довіри до уряду та фінансової системи в цілому. Боргова криза може суттєво погіршити економічну ситуацію в країні, оскільки втрата доступу до зовнішнього фінансування обмежує можливості для державних інвестицій і розширення соціальних програм. Це може призвести до економічної депресії, коли бізнеси скорочують виробництво, зростає безробіття, а доходи населення зменшуються. У свою чергу, соціальні заворушення можуть бути наслідком невдоволення громадян урядовими заходами щодо подолання кризи. Падіння довіри до уряду та фінансової системи може мати тривалий ефект на стабільність держави, викликаючи ще більші труднощі в подальшому відновленні економіки.

Хоча валютні, банківські та боргові кризи мають різні причини, вони часто взаємопов'язані, і одна криза може спричинити інші. Наприклад, валютна криза може призвести до банківської, оскільки зниження вартості валюти створює проблеми з ліквідністю для банків, які мають зобов'язання в іноземній валюті. Аналогічно, боргова криза може спричинити валютну кризу, оскільки неспроможність країни обслуговувати борги може знизити довіру до її валюти.

Фінансові кризи можуть мати серйозні наслідки для економіки країни, тому важливо чітко розуміти їхні форми та причини. Валютні, банківські та боргові кризи мають різні фактори виникнення, але часто взаємопов'язані між собою, створюючи ланцюгову реакцію. Врахування цих факторів є важливим для розробки ефективних механізмів профілактики та реагування на фінансові кризи, що сприятиме стабільності економічної та банківської системи.

Фінансові кризи можуть мати серйозні наслідки для економіки країни, тому важливо чітко розуміти їхні форми та причини. Валютні, банківські та боргові кризи мають різні фактори виникнення, але часто взаємопов'язані між собою, створюючи ланцюгову реакцію. Врахування цих факторів є важливим для розробки ефективних механізмів профілактики та реагування на фінансові кризи, що сприятиме стабільності економічної та банківської системи.

Фінансові кризи можуть виникати з різних причин, які часто є взаємопов'язаними і мають складний характер. Причини фінансових криз зазвичай поділяються на зовнішні та внутрішні, що дозволяє більш детально зрозуміти джерела кризових явищ та шляхи їхнього запобігання.

Зовнішні фактори, що можуть призвести до фінансових криз, включають глобальні економічні шоки, зокрема різке падіння цін на основні експортні товари, такі як нафта чи металургійні вироби. Для країн, економіка яких залежить від експорту сировини, такі коливання цін можуть стати серйозною проблемою. Зниження доходів від експорту негативно впливає на платіжний баланс, викликаючи валютні кризи та інші фінансові труднощі. Іншим важливим зовнішнім чинником є зростання ставок у розвинених країнах. Наприклад, підвищення процентних ставок у таких економіках, як у США, може викликати відтік капіталу з країн, що розвиваються, адже інвестори часто шукають вигідніші умови для своїх вкладень. Це створює додатковий тиск на національні економіки, зокрема через валютні коливання та зменшення інвестицій.

Не менш важливу роль у виникненні фінансових криз можуть відігравати геополітичні фактори. Політична нестабільність, конфлікти чи війни можуть

спричинити економічні потрясіння, що мають безпосередній вплив на фінансові ринки. Наприклад, міжнародні санкції, блокування торгових шляхів або інші форми геополітичних напружень можуть швидко викликати економічні труднощі, зниження інвестиційної привабливості країни та падіння довіри до фінансових установ. Оскільки світова економіка стала надзвичайно інтегрованою, фінансова глобалізація також відіграє важливу роль у поширенні криз. Коли криза починається в одній країні, завдяки глобальним фінансовим ринкам, вона може швидко поширюватися в інші країни, що спричиняє паніку на світовому рівні.

Геополітичні фактори також можуть значно вплинути на стабільність фінансових систем. Ескалація військових конфліктів, економічні санкції, блокування торгових шляхів чи навіть дипломатичні суперечності можуть спричинити шоківі ситуації на ринках, які важко передбачити. Відсутність міжнародної співпраці і підтримки може значно погіршити фінансовий клімат у країні, знизити рівень інвестицій, що призводить до скорочення економічної активності. Більше того, фінансова глобалізація посилює цей ефект, оскільки криза в одній країні часто викликає ланцюгову реакцію, що призводить до паніки на світових фінансових ринках.

Внутрішні фактори, які можуть сприяти виникненню фінансових криз, здебільшого пов'язані з управлінськими помилками, які виникають через невиважену макроекономічну політику та недоліки в регулюванні фінансових установ. Наприклад, надмірна емісія грошей, необґрунтовані витрати з державного бюджету або високий рівень інфляції можуть призвести до девальвації національної валюти та зростання зовнішнього боргу. Це, у свою чергу, знижує економічну активність і посилює фінансові труднощі. Держави, що не можуть забезпечити стабільність своєї економічної політики, часто стають вразливими до фінансових криз, що виникають через зовнішні шоки.

Крім макроекономічної політики, важливими внутрішніми факторами фінансових криз є також низький рівень фінансової грамотності серед населення та бізнесу, неефективне управління державними фінансами, відсутність механізмів

швидкого реагування на економічні коливання та недоліки в структурі фінансових установ. Часто в умовах нестабільності в країні відбувається відтік капіталу через надмірне зростання інфляції, що викликає девальвацію валюти та загрозу боргової кризи. Водночас високий рівень безробіття, дефіцит бюджету та зниження внутрішнього виробництва тільки загострюють ситуацію, підвищуючи вразливість країни до зовнішніх шоків. Для кращого розуміння факторів фінансових криз, складемо рисунок 1.3 [28]

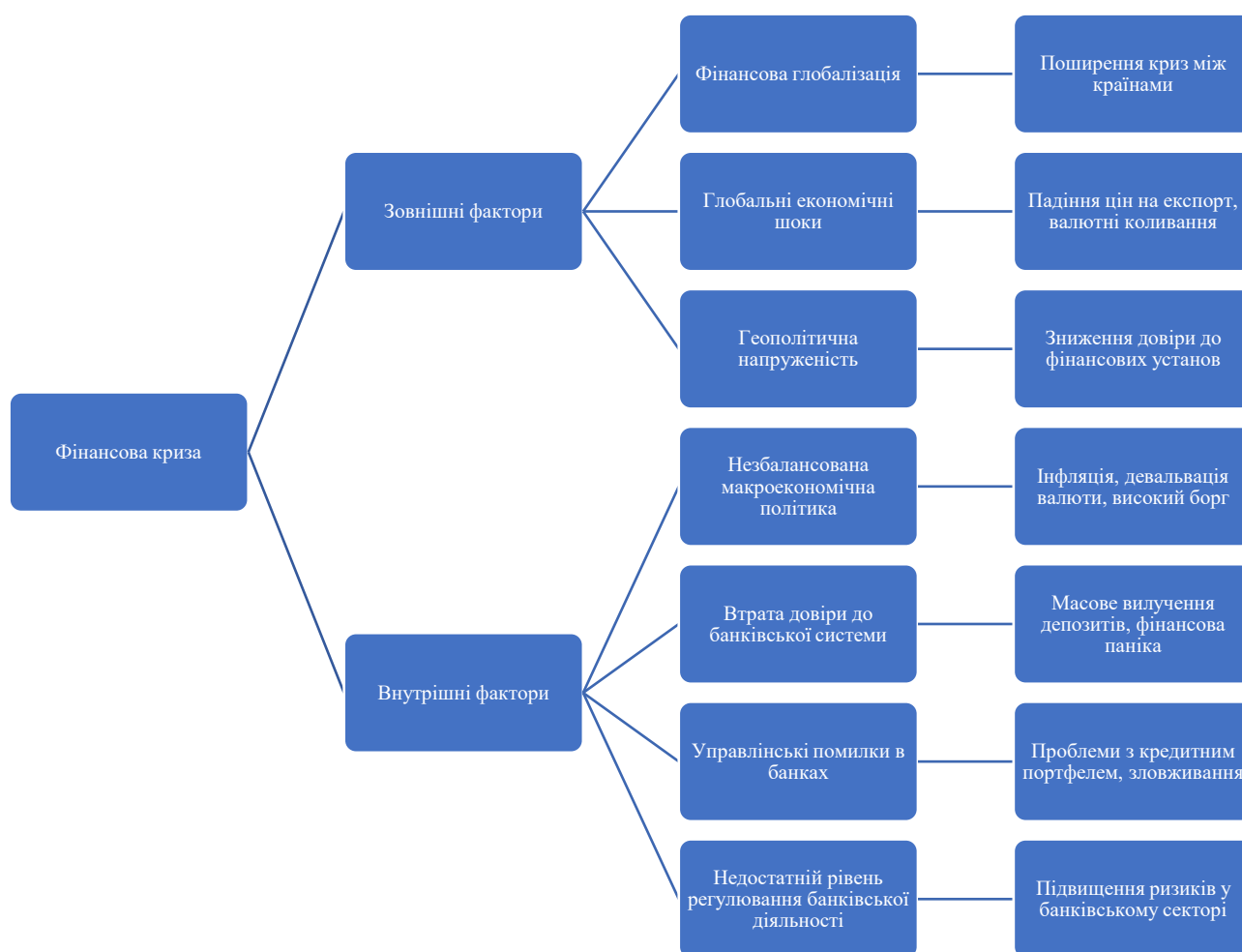

Рис. 1.3 Зовнішні та внутрішні фактори виникнення фінансових криз

Ще однією важливою внутрішньою причиною є недостатнє регулювання банківської діяльності. Коли контролюючі органи не здатні забезпечити належний нагляд за діяльністю банків, це створює умови для зростання ризикованих операцій у фінансовому секторі. Якщо банки проводять надмірне кредитування або недостатньо капіталізовані, вони можуть опинитися в складних умовах, особливо в ситуаціях економічних потрясінь. Недостатньо суворий контроль з боку регуляторів збільшує ймовірність того, що банк зазнає фінансових труднощів, що може спричинити широкомасштабну кризу в банківському секторі.

Недостатнє регулювання банківської діяльності також може призвести до проблем з управлінням ризиками та неправильним використанням банківських ресурсів. Без належного нагляду банки можуть бути схильні до прийняття надмірних ризиків, таких як великий обсяг кредитів із високими шансами на непогашення або інвестиції у нестабільні активи. Відсутність жорстких стандартів та процедур може призвести до банківських втрат, що в кінцевому підсумку негативно впливає на стабільність усієї фінансової системи, викликаючи довготривалі кризові процеси в економіці [29].

Управлінські помилки, які виникають в банках через поганий контроль за якістю кредитних портфелів чи надмірне зосередження кредитних ресурсів на одному секторі економіки, також можуть спричинити фінансову кризу. Наприклад, якщо банк значну частину своїх активів надає кредитами лише у певній галузі, такій як будівництво або енергетика, то будь-які труднощі в цих секторах можуть призвести до великих втрат для банку. Крім того, погане управління активами, нехтування принципами диверсифікації та високий рівень кредитного ризику можуть загрожувати стабільності банківської системи.

Однак, одним із найважливіших чинників, який може викликати фінансову кризу, є втрата довіри до банківської системи. Це може статися через негативні чутки, відсутність чіткої комунікації між банками та їхніми клієнтами, або реальні проблеми з ліквідністю окремих банків. Коли вкладники починають масово забирати свої депозити, це може призвести до "банківського бігу", що посилює

кризову ситуацію. У таких випадках навіть стабільні банки можуть опинитися на межі банкрутства через недостатність ліквідних коштів.

Таким чином, фінансові кризи є результатом комбінації як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, які можуть взаємодіяти та посилювати один одного. Зовнішні економічні шоки, зміни на світових ринках, геополітичні ризики та фінансова глобалізація можуть призводити до серйозних проблем, а недосконала внутрішня економічна політика, слабке регулювання банківського сектору та управлінські помилки можуть сприяти загостренню кризи на національному рівні.

Методи запобігання фінансовим кризам вимагають комплексного підходу, що включає регулювання ризиків, створення резервів ліквідності та вдосконалення управління банківськими активами. Профілактика фінансових криз передбачає кілька основних методів, які можуть допомогти знизити ймовірність їх виникнення.

Одним із ключових напрямків є регулювання ризиків. Встановлення чітких нормативів для банків, таких як вимоги до капіталізації, ліквідності та диверсифікації активів, сприяє мінімізації внутрішніх ризиків, що можуть призвести до кризових ситуацій. Це забезпечує більшу стабільність банківської системи, оскільки банки здатні краще витримувати економічні потрясіння.

Іншим важливим методом є підвищення капіталізації банків. Власний капітал банків виступає буфером, який дозволяє їм залишатися стійкими до фінансових шоків і зберігати свою ліквідність під час кризових періодів. Забезпечення належного рівня капіталізації підвищує здатність банків реагувати на нестабільність на фінансових ринках.

Диверсифікація активів - це ще один важливий інструмент у боротьбі з кризами. Розподіл інвестицій між різними галузями, ринками та фінансовими інструментами допомагає зменшити ймовірність значних збитків, якщо один з секторів економіки зазнає труднощів. Це дозволяє знижувати рівень фінансових втрат і зберігати стабільність навіть в умовах економічної нестабільності.

Регуляторна політика має величезне значення для підтримки стабільності банківської системи, оскільки вона допомагає створювати умови для фінансової

прозорості та надійності. Вдосконалений моніторинг банківських операцій дозволяє виявляти та усувати потенційні ризики на ранніх етапах. Крім того, регулярні перевірки та контроль за дотриманням нормативних вимог стимулюють банки до виконання високих стандартів фінансової стабільності. Зміцнення регулювання дозволяє швидше реагувати на зовнішні економічні та внутрішні фінансові шоки, знижуючи ймовірність масштабних кризових явищ у фінансовій системі.

Крім внутрішніх заходів, важливу роль у запобіганні кризам відіграють міжнародні фінансові інституції, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк. Вони надають фінансову підтримку країнам, що зіткнулися з кризами, а також допомагають у впровадженні структурних реформ, які сприяють стабілізації економіки. Програми МВФ часто включають реструктуризацію боргів, реформування банківського сектора та зниження дефіциту бюджету [6].

Відповідно до досвіду різних країн, ефективність запобігання фінансовим кризам залежить від використання низки інструментів. Наприклад, після глобальної фінансової кризи 2008 року багато країн значно посилили регулювання банківської діяльності, впровадивши нові стандарти Базель III, що визначають вимоги до капіталу та ліквідності. Деякі країни також створили спеціальні стабілізаційні фонди для підтримки банків у періоди криз.

Складемо таблицю 1.3, що містить основні методи, що використовуються для запобігання фінансовим кризам, а також приклади їх застосування в практиці. Кожен метод сприяє зміцненню фінансової стабільності та зниженню ризиків, які можуть призвести до кризи в банківській системі та економіці загалом.

Таким чином, ефективне управління фінансовими ризиками та стабільністю банківської системи вимагає комплексного підходу, що включає як національні ініціативи, так і міжнародну координацію. Впровадження методів запобігання фінансовим кризам вимагає не лише нормативного регулювання, але й активного моніторингу банківської діяльності та фінансових інститутів. Важливою складовою є підтримка стабільності на національному рівні через впровадження

ефективних стратегій капіталізації та управління ризиками. Крім того, забезпечення прозорості фінансових операцій і контроль за дотриманням міжнародних стандартів допомагають створити середовище для здорового розвитку банківського сектору. Взаємодія з міжнародними фінансовими інституціями, такими як МВФ, дозволяє країнам отримувати необхідну фінансову підтримку та консультації для стабілізації ситуації під час кризових періодів.

Таблиця 1.3

Методи запобігання фінансовим кризам та їх застосування [42]

Метод запобігання кризам	Опис методу	Приклад застосування
Регулювання ризиків	Встановлення нормативів для банків (капітал, ліквідність, диверсифікація) для мінімізації внутрішніх ризиків.	Регулювання банківської діяльності відповідно до вимог Базель III.
Підвищення капіталізації банків	Забезпечення належного рівня власного капіталу банків для підвищення їхньої стійкості до економічних шоків.	Збільшення капіталу банків після фінансових криз.
Диверсифікація активів	Розподіл інвестицій між різними секторами економіки та ринками для зниження ризику значних втрат.	Банки інвестують у різні галузі та фінансові інструменти.
Регуляторна політика	Підтримка прозорості, моніторинг операцій та контроль за виконанням нормативів.	Посилення нагляду за банками після кризи 2008 року.
Міжнародні інституції	Фінансова підтримка та консультації міжнародних організацій, таких як МВФ, для стабілізації економіки.	Програми реструктуризації боргів МВФ у кризові періоди.

Ці методи разом складають основу для зменшення ймовірності виникнення фінансових криз і створення стабільного фінансового середовища, яке здатне витримати зовнішні і внутрішні шоки. Крім того, вони сприяють розвитку фінансових ринків, зміцненню довіри до банківської системи та збереженню стабільності економіки в умовах глобалізації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ АТ «АБ «РАДАБАНК» У КОНТЕКСТІ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

2.1. Загальна характеристика діяльності АТ «АБ «РАДАБАНК»

АТ «АБ «РАДАБАНК» - це сучасна фінансова установа, яка успішно функціонує на українському ринку з 1993 року. Банк був заснований 3 грудня 1993 року під назвою «Міжгалузевий комерційний Земельний банк Агрос» у місті Хмельницький. У 1997 році, після реорганізації, установа отримала нову назву - ЗАТ «АБ «РАДАБАНК» і перенесла головний офіс до міста Дніпро. Сьогодні юридична адреса банку - вул. Володимира Мономаха, 5, м. Дніпро. За тридцять років існування банк пройшов кілька важливих етапів розвитку, що дозволило йому посісти гідне місце серед лідерів українського банківського сектору [1].

РАДАБАНК приділяє велику увагу надійності, соціальній відповідальності та інноваційності у своїй роботі. Його місія полягає у турботі про майбутнє та створенні умов для спільного зростання разом із клієнтами, базуючись на принципах безперервного розвитку, технологічності та партнерства. Візія банку визначає його як лідера серед фінансових установ із приватним українським капіталом, який є першим вибором клієнтів завдяки розумінню їхніх потреб. Основними цінностями банку є партнерство, соціальна відповідальність, адаптивність, технологічність та відкритість.

РАДАБАНК пропонує широкий спектр послуг для фізичних осіб і бізнесу, обслуговуючи як роздрібний, так і корпоративний сегменти клієнтів. Банк активно співпрацює із підприємцями, підтримуючи розвиток малого і середнього бізнесу. Він є учасником державної програми підтримки підприємництва «5-7-9», а також бере участь у різних соціальних та економічних ініціативах. Роздрібним клієнтам банк пропонує вигідні депозитні програми, кредитування та інноваційні цифрові послуги через оновлений мобільний додаток RB24.

Керівництво банку забезпечує ефективне управління та стратегічний розвиток установи. Головою Правління є Грігель Андрій Валерійович, а основними акціонерами банку є фізичні особи, серед яких найбільшу частку володіє Городницька Тетяна Ігорівна (73,64%). Інші акціонери, такі як Роман Городницький, Світлана Лушнікова, Костянтин Городницький, мають менші частки, що створює прозору структуру власності.

РАДАБАНК неодноразово визнавався однією з найбільш надійних фінансових установ України. У 2023 році банк увійшов до ТОП-15 за показниками регулятивного капіталу, ТОП-30 за коефіцієнтом ліквідності та до трійки лідерів за рівнем соціальної відповідальності за версією рейтингового агентства «Стандарт Рейтинг». Крім того, РАДАБАНК має високі оцінки міжнародних рейтингових агентств: довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaAAA із прогнозом «в розвитку» та високий рейтинг надійності депозитів.

Історія банку також включає важливі здобутки минулих років. У 2022 році РАДАБАНК був визнаний банком №1 за депозитними програмами для населення у всеукраїнському конкурсі «БАНК РОКУ». У 2021 році він увійшов до ТОП-20 digital-банків за версією журналу *Banker.ua*. У 2020 році банк підписав меморандум про співпрацю з Міністерством економіки, торгівлі та сільського господарства України, підтримуючи державні ініціативи у сфері агропромислового розвитку.

РАДАБАНК активно впроваджує сучасні технології та адаптує свої послуги до цифрових трендів. Завдяки інноваційним підходам у роботі банк забезпечує зручність і швидкість обслуговування для своїх клієнтів. Висока якість обслуговування, надійність та клієнтоорієнтованість є основними факторами, які визначають успіх цієї фінансової установи [30].

АТ «АБ «РАДАБАНК» займає стійку позицію в банківській системі України, входячи до ТОП-30 установ за ключовими показниками фінансової стабільності. За даними 2023 року, банк посів 16-те місце за коефіцієнтом ліквідності та демонструє високий рівень регулятивного капіталу, що дозволяє забезпечувати стабільність фінансових операцій і виконання зобов'язань перед клієнтами. Частка ринку банку

в банківському секторі України складає близько 1%, що свідчить про наявність значного потенціалу для подальшого зростання та розвитку.

Клієнтська база банку є різноманітною, включаючи як роздрібних, так і корпоративних клієнтів. Роздрібні клієнти становлять більшість користувачів послуг банку, складаючи близько 70% загального обсягу. Вони користуються такими продуктами, як депозити, споживче кредитування та сучасні цифрові сервіси, що надаються через мобільний додаток RB24. Корпоративні клієнти, до яких належать підприємства малого, середнього бізнесу та великі компанії, формують близько 25% бази. Вони активно використовують банківські послуги для фінансового управління, кредитування та розрахунково-касового обслуговування. Особливе місце займає сегмент клієнтів приватного банкінгу, що становить близько 5%. Для цієї категорії банк пропонує індивідуальні рішення, які включають управління активами, інвестиційні продукти та VIP-обслуговування.

Організаційна структура управління РАДАБАНКУ побудована відповідно до міжнародних стандартів корпоративного управління. Вищим органом управління є наглядова рада, яка здійснює стратегічний контроль за діяльністю банку та визначає основні напрями розвитку. Виконавчими органами є правління та спеціалізовані департаменти, які забезпечують оперативне управління. Головою правління банку є Андрій Грігель.

Структура власності банку також заслуговує на увагу. Основним акціонером є Городницька Тетяна Ігорівна, яка володіє 73,63% акцій. Інші акціонери включають членів родини Городницьких та інших фізичних осіб. Протягом останніх років структура власності залишалася стабільною, що сприяло збереженню стійкості банку та довіри клієнтів.

АТ «АБ «РАДАБАНК» відзначається високими рейтингами як за національною, так і за міжнародною шкалою. Агентство «Рюрік» присвоїло банку довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaAAA з прогнозом «в розвитку», що підтверджує його надійність та фінансову стабільність. Банк також входить до

переліку лідерів за рівнем соціальної відповідальності, займаючи друге місце серед українських банків із приватним капіталом.

Специфіка діяльності РАДАБАНКУ полягає в його орієнтації на інноваційні рішення та адаптацію до потреб клієнтів. Банк активно впроваджує цифрові технології, пропонує вигідні депозитні програми та бере участь у державних ініціативах, таких як програма підтримки малого та середнього бізнесу «5-7-9». Крім того, банк виділяється своїм фокусом на соціальну відповідальність, підтримуючи благодійні проєкти та сприяючи розвитку місцевих громад. Конкурентне середовище, у якому працює РАДАБАНК, включає як великі державні, так і приватні фінансові установи. В умовах посилення конкуренції банк демонструє здатність не лише втримувати свої позиції, але й покращувати фінансові показники, завдяки чому здобув довіру клієнтів та партнерів[30].

Війна в Україні мала суттєвий вплив на діяльність АТ «АБ «РАДАБАНК». Погіршення економічної ситуації через бойові дії призвело до скорочення обсягів бізнесу, зниження кількості нових клієнтів та збільшення заборгованості. Банк був змушений адаптувати свою стратегію, зокрема, скоригувавши кредити, реструктуризувавши заборгованість клієнтів, та знижуючи процентні ставки для підтримки фінансової стабільності. Також важливим кроком стала активація цифрових сервісів, щоб зберегти доступ до банківських послуг в умовах обмеженого фізичного доступу до відділень.

Отже, АТ «АБ «РАДАБАНК» продовжує зберігати свою стабільність і конкурентоспроможність навіть в умовах війни, адаптуючи свою діяльність до нових економічних реалій. Шляхом скоригування кредитної політики, підтримки клієнтів через реструктуризацію заборгованості та активного впровадження цифрових технологій, банк зміг зберегти фінансову стійкість і продовжити розвиток. Стратегічні кроки, спрямовані на соціальну відповідальність та технологічні інновації, сприяють не лише збереженню позицій на ринку, але й зміцненню довіри клієнтів та партнерів.

2.2. Аналіз основних фінансових показників АТ «АБ РАДАБАНК»

АТ «РАДАБАНК» є одним з провідних комерційних банків України, який здійснює широкий спектр банківських послуг, орієнтуючись на потреби як фізичних осіб, так і бізнесу. Банк розпочав свою діяльність відповідно до ліцензії, наданої Національним банком України (НБУ). У рамках своєї діяльності банк активно бере участь у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб, що забезпечує захист вкладів клієнтів. Склад та динаміка активів банку протягом останніх років аналізуються в наступній таблиці 2.1, що дозволяє оцінити зміни у фінансових ресурсах та стратегічних напрямках його розвитку. Фінансову звітність подано у додатках А, Б, В.

Таблиця надає вичерпну інформацію про склад, структуру та динаміку активів АТ «РАДАБАНК» протягом останніх років, що дозволяє здійснити глибокий аналіз змін у ліквідності та ефективності управління активами банку. Важливими складовими є дані про грошові кошти, кредитний портфель, інвестиційні цінні папери, а також активи, що утримуються для продажу.

Вивчаючи динаміку росту активів банку за період з 2021 по 2024 рік, можна відзначити значні коливання темпів росту, що є результатом зміни економічних умов та внутрішніх факторів банку. Зокрема, найвищий темп росту у 2024 році продемонстрували "Інші фінансові активи", що збільшилися на 492,90%, після різкого зниження на 93,04% у 2023 році. Цей показник свідчить про значні зміни в політиці банку щодо інвестицій або управління активами.

Однак, є й інші категорії активів, які демонструють негативну динаміку росту. Так, "Грошові кошти та їх еквіваленти" за 2024 рік скоротилися на 24,29%, що є суттєвим зниженням у порівнянні з попереднім роком (115,42%). Зниження цього показника може свідчити про зміну стратегії щодо ліквідності банку або використання коштів для фінансування інших активів.

Важливим є також зростання "Кредитів та авансів клієнтам" на 61,50% у 2024 році, що є значним покращенням порівняно з 2023 роком (34,24%). Це свідчить про

збільшення попиту на кредитування та активізацію кредитної діяльності банку, що може бути позитивним сигналом для його стабільності та прибутковості в умовах зростання економіки.

Таблиця 2.1

Склад та динаміка активів балансу АТ «АБ «РАДАБАНК» [34, 35, 36]

Стаття	2024 р. (3 кв.), тис. грн.	Темп росту 2024 р., %	2023 р., тис. грн.	Темп росту 2023 р., %	2022 р., тис. грн.	Темп росту 2022 р., %	2021 р., тис. грн.	Темп росту 2024 р. від 2021 р., %
Грошові кошти та їх еквіваленти	3138196	-24,29	4145098	115,42	1924213	73,71	1107717	183,30
Кредити та аванси клієнтам	2505577	61,50	1551458	34,24	1155729	-37,31	1843613	35,91
Інвестиції в цінні папери	1196024	-2,76	1230016	212,65	393411	-79,05	1878033	-36,32
Відстрочені податкові активи	4592	60,90	2854	87,89	1519	100,66	757	506,61
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	13424	15,01	11672	16,86	9988	18,93	8398	59,85
Основні засоби	233373	8,91	214273	11,66	191897	-11,03	215678	8,20
Інші фінансові активи	40359	492,90	6807	-93,04	97737	122,14	43998	-8,27
Інші нефінансові активи	61606	45,59	42314	27,64	33151	-44,55	59781	3,05
Загальна сума активів	7193151	-1,00	7265755	90,82	3807645	-26,18	5157975	39,46

На відміну від інших активів, "Інвестиції в цінні папери" за 2024 рік зменшилися на 2,76%, що є невеликим падінням, порівняно з 212,65% у 2023 році. Така динаміка може вказувати на обережніший підхід банку до інвестиційної діяльності або зміну стратегії в умовах ринкової невизначеності.

У загальному підсумку, зниження загальної суми активів на 1,00% у 2024 році після значного зростання на 90,82% у 2023 році свідчить про коригування балансу активів банку в умовах змінюваної економічної ситуації. Однак зростання окремих активів, таких як "Кредити та аванси клієнтам" та "Інші нефінансові активи", вказує на стратегічні зміни у пріоритетах банку, що можуть позитивно вплинути на його майбутню діяльність.

В цілому, банк демонструє певну стабільність завдяки активному зростанню кредитного портфеля та збереженню позитивних тенденцій в окремих категоріях активів, але й виявляє обережність у своїх інвестиційних і ліквідних стратегіях. Враховуючи ці фактори, стабільність банку залишається під питанням у короткостроковій перспективі, проте він має можливості для відновлення і зміцнення своєї позиції в умовах адаптації до ринкових змін.

Також важливими є показники зростання заборгованості перед клієнтами, що відображають підвищений попит на кредитні продукти. Зростання обсягу наданих кредитів на 7,4% вказує на зростання довіри клієнтів та посилення позицій банку на ринку кредитування. Водночас, збільшення депозитів на 12% також є позитивним сигналом, оскільки це свідчить про збільшення депозитної бази, що дозволяє банку мати додаткові ресурси для фінансування своїх операцій та підтримки ліквідності.

Далі вважається доцільним представити аналіз структури зобов'язань банку, щоб зрозуміти динаміку боргового стану (табл. 2.2).

Згідно таблиці 2.3 структура зобов'язань банку є важливим показником, що відображає джерела фінансування та залежність від зовнішніх запозичень. У структурі коштів банку відзначається помірне скорочення "Коштів клієнтів" на 3,4% у 2024 році порівняно з попереднім роком. Після різкого збільшення на 100,7% у 2023 році клієнтські кошти залишаються на високому рівні (6 391 533 тис. грн), що вказує на збереження довіри клієнтів навіть за складних економічних умов.

Зростання "Резервів за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії" на 198,4% у 2024 році демонструє підсилення підходів до управління ризиками. Формування додаткових резервів забезпечує фінансову стійкість банку у відповідь на можливі загрози.

Таблиця 2.2

Склад та динаміка зобов'язань балансу АТ «АБ «РАДАБАНК»[34,35,36]

Стаття	2024 р. (3 кв.), тис. грн.	Темп росту 2024 р., %	2023 р., тис. грн.	Темп росту 2023 р., %	2022 р., тис. грн.	Темп росту 2022 р., %	2021 р., тис. грн.	Темп росту 2024 р. від 2021 р., %
Кошти банків	0	0	0	0	0	-100	1047154	-100,00
Кошти клієнтів	6391533	-3,4	6616272	100,7	3295307	-8,43	3598644	77,61
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	8846	198,4	2964	6343	46	53,33	30	29386
Забезпечення винагород працівникам	11795	48,6	7937	36,9	5797	-51,54	11962	-1,40
Інше забезпечення	0	0	0	-100	4	-50,00	8	-100
Загальна сума забезпечень	20641	89,3	10901	86,4	5847	-51,28	12000	72,01
Інші фінансові зобов'язання	58246	47,8	39391	-19	48655	27,61	38127	52,77
Інші нефінансові зобов'язання	41336	25,7	32882	149	13205	-35,46	20461	102,02
Поточні податкові зобов'язання	14861	-75,8	61646	1546	3744	-62,22	9911	49,94
Загальна сума зобов'язань	6526617	-3,4	6761092	100	3366758	-28,77	4726297	38,09

Витрати на винагороди працівникам збільшилися на 48,6% у 2024 році, продовжуючи тенденцію зростання, зафіксовану в 2023 році. Ріст цього показника відображає зусилля з підтримки соціальної стабільності та конкурентності у сфері персоналу.

Сума забезпечень зросла на 89,3% у 2024 році, перевершуючи результати попередніх періодів. Формування додаткових резервів для фінансових зобов'язань підвищує здатність банку ефективно реагувати на виклики та зміцнює його позиції.

Скорочення поточних податкових зобов'язань на 75,8% у 2024 році вказує на зміни в політиці управління податковим навантаженням або завершення сплати великих зобов'язань у попередньому періоді. Менше навантаження на податковий сектор позитивно впливає на ліквідність і загальну фінансову структуру.

Загальна сума зобов'язань у 2024 році зменшилася на 3,4% після значного зростання у 2023 році. Рівень клієнтських коштів і сформовані резерви демонструють ефективність управління активами та фінансовими ризиками, забезпечуючи стабільність банку навіть у складних економічних умовах.

Що стосується капіталу, зростання регулятивного капіталу з 2 млрд грн у 2022 році до 2,4 млрд грн у 2024 році, а також підвищення коефіцієнта достатності капіталу з 10,5% до 12%, свідчить про покращення фінансової стійкості банку. Вищий коефіцієнт достатності капіталу дозволяє банку краще виконувати вимоги Національного банку України та забезпечувати захист від можливих фінансових ризиків, підвищуючи довіру до банку серед вкладників та інвесторів.

Наступним кроком аналізу діяльності банку має стати аналіз показників капіталу (табл. 2.3). Темпи росту його показників мають бути показниками стійкості банку в невизначених умовах сьогодення.

Показник "Статутного капіталу" залишався незмінним протягом 2021–2024 років на рівні 301 000 тис. грн. Стабільність цього показника свідчить про відсутність додаткових емісій акцій або зменшення статутного капіталу, що вказує на збереження рівноваги у власній капітальній структурі.

Нерозподілений прибуток демонструє значне зростання на 91% у 2024 році порівняно з 2023 роком, досягнувши 333 262 тис. грн. Така динаміка є результатом високої прибутковості операційної діяльності банку, що дозволяє акумулювати додатковий фінансовий резерв для майбутнього розвитку.

Таблиця 2.3

Склад та динаміка капіталу балансу АТ «АБ «РАДАБАНК»[34,35,36]

Стаття	2024 р. (3 кв.), тис. грн.	Темп росту 2024 р., %	2023 р., тис. грн.	Темп росту 2023 р., %	2022 р., тис. грн.	Темп росту 2022 р., %	2021 р., тис. грн.	Темп росту 2024 р. від 2021 р., %
Статутний капітал	301000	0	301000	0,00	301000	0	301000	0,00
Нерозподілений прибуток	333262	91	174592	56,89	111281	4	107273	210,67
Результат від операцій з акціонером	-329	0	-329	0,00	-329	0	-329	0,00
Резервні та інші фонди банку	32601	11	29401	1,61	28935	22	23734	37,36
Загальна сума власного капіталу	666534	32	504664	14,47	440887	2	431678	54,41
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	7193151	-1	7265756	90,82	3807645	-26	5157975	39,46

Результати від операцій з акціонером залишаються стабільними протягом досліджуваного періоду, складаючи -329 тис. грн. Відсутність змін у цьому показнику може свідчити про мінімальну активність операцій із зворотного викупу акцій або виплати дивідендів.

Резервні та інші фонди банку зросли на 11% у 2024 році, досягнувши 32 601 тис. грн. Зростання цього показника свідчить про посилення фінансового резерву, що дозволяє банку адаптуватися до можливих ризиків або фінансувати нові проекти.

Загальна сума власного капіталу збільшилася на 32% у 2024 році порівняно з попереднім роком, досягнувши 666 534 тис. грн. Це зростання значною мірою забезпечено збільшенням нерозподіленого прибутку, що свідчить про ефективне управління фінансовими ресурсами.

Сукупність стабільності статутного капіталу, зростання нерозподіленого прибутку та резервних фондів підтверджує фінансову стійкість банку. Показник власного капіталу демонструє позитивну динаміку, що забезпечує надійність банківської діяльності та дозволяє ефективно конкурувати на ринку.

Таким чином, аналіз показників звіту про фінансовий стан АТ «АБ РАДАБАНК» дозволив зробити наступні висновки.

Аналіз балансу показує, що активи банку у 2024 році зазнали незначного зменшення на 1% порівняно з 2023 роком, проте залишаються на рівні, достатньому для забезпечення операційної діяльності (7 193 151 тис. грн). Зменшення зобов'язань на 3,4% супроводжується суттєвим зростанням власного капіталу на 32%, що свідчить про покращення структури балансу і підвищення фінансової автономії банку.

Співвідношення активів і зобов'язань демонструє позитивну тенденцію: власний капітал зростає швидшими темпами, ніж загальні зобов'язання. Ця динаміка вказує на ефективне управління фінансовими ресурсами, зокрема, через формування резервів і збільшення нерозподіленого прибутку. Незмінність статутного капіталу додатково підтверджує стабільність у політиці управління власним капіталом.

З позиції фінансової стійкості банк демонструє міцність і здатність адаптуватися до зовнішніх змін. Значне збільшення власного капіталу на тлі зменшення зобов'язань вказує на здатність підтримувати ліквідність і створювати резерви для довгострокового розвитку. Такий баланс між активами, зобов'язаннями і капіталом є важливим показником надійності банку та його конкурентоздатності.

Аналіз фінансових результатів, який демонструє таблиця Г.1 (Додаток Г), має важливе значення для оцінки ефективності управління доходами та витратами, виявлення ключових чинників прибутковості та визначення слабких місць. Він дає змогу сформулювати чіткі уявлення про фінансову стійкість банку, його конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Доходи банку демонструють суттєве зростання у 2024 році на 49% порівняно з попереднім роком, досягнувши 892,635 тис. грн. Основним драйвером цього результату стало зростання процентних доходів на 52%, що складають найбільшу частку загального доходу. Комісійні доходи також зросли на 33%, що вказує на збільшення активності клієнтів і розширення спектра наданих послуг.

Витрати банку значно зросли, зокрема, процентні витрати збільшилися на 78% у 2024 році, що може бути пов'язано з підвищенням вартості залучених ресурсів. Комісійні витрати майже подвоїлися. Проте завдяки суттєвому зростанню доходів вдалося зберегти позитивний фінансовий результат.

Додаткові прибутки, отримані від операцій з іноземною валютою, зросли на 129%, що демонструє ефективність управління валютними ризиками. Негативний вплив переоцінки іноземної валюти зменшився, однак ці операції залишаються збитковими.

Операційний прибуток у 2024 році зріс на 195%, досягнувши 217,710 тис. грн, що свідчить про результативність роботи в умовах зростання витрат. Прибуток до оподаткування збільшився майже утричі завдяки стабільному зростанню доходів та оптимізації витрат.

Чистий прибуток зріс на 172% у 2024 році, що є значним досягненням у складному економічному середовищі. Управління ризиками та ефективність стратегічних рішень забезпечили високу прибутковість.

Загалом спостерігається зміцнення позицій банку через зростання доходів, оптимальне управління витратами та стабільну прибутковість. Така ситуація формує надійну основу для розвитку, викликаючи довіру серед клієнтів і партнерів.

Таким чином, показники звітів свідчать про поступове поліпшення фінансових результатів банку, але також вказують на необхідність ретельного контролю за рівнем ризику та ефективним управлінням капіталом для підтримки стійкості на довгострокову перспективу.

Отже, АТ «АБ «РАДАБАНК» є прикладом успішного українського банку, який дотримується високих стандартів фінансової стабільності, інноваційності та соціальної відповідальності. За роки діяльності банк зміцнив свої позиції, зберігаючи стабільність у складних економічних умовах. Аналіз основних показників підтверджує зростання чистих активів, регулятивного капіталу та послідовне виконання вимог до капіталізації.

Фокус на підтримці малого та середнього бізнесу, участь у державних ініціативах і впровадження цифрових технологій сприяють зростанню довіри клієнтів. Високі рейтинги банку свідчать про його надійність, а акцент на партнерстві та індивідуальному підході до клієнтів забезпечує конкурентоспроможність в банківському секторі України. РАДАБАНК демонструє значний потенціал для подальшого розвитку, закріплюючи свою роль лідера серед фінансових установ з приватним капіталом.

Аналіз діяльності АТ «РАДАБАНК» демонструє стабільність і стійкість до змін зовнішнього середовища, що є важливим чинником у контексті макроекономічних викликів, які постають перед банківською системою України. У період з 2021 по 2023 роки банк продемонстрував значне зростання активів, що свідчить про ефективне використання власних ресурсів і розширення кредитного портфеля.

Капіталізація банку також зросла, що дозволило забезпечити відповідність нормативним вимогам НБУ. Високі показники ліквідності підтверджують здатність банку своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами та партнерами. Прибутковість діяльності була досягнута завдяки ефективному управлінню кредитними ризиками та диверсифікації джерел доходів.

Водночас у діяльності банку були визначені потенційні ризики, пов'язані з залежністю від валютних операцій і потребою оптимізації структури кредитного портфеля. Це вимагає впровадження заходів із посилення фінансового моніторингу, аналізу ліквідності та мінімізації ризиків. Подальше вдосконалення операційної діяльності має бути спрямоване на розширення клієнтської бази та впровадження інноваційних банківських продуктів.

АТ «РАДАБАНК» демонструє стабільний розвиток та має всі необхідні передумови для збереження конкурентоспроможності та підвищення стійкості на банківському ринку України. Це підтверджується позитивними тенденціями ключових фінансових показників банку, зокрема стабільним зростанням активів, розширенням клієнтської бази та покращенням якості кредитного портфелю.

Аналіз фінансової стійкості банку є важливою складовою оцінки його здатності виконувати зобов'язання перед клієнтами та контрагентами, забезпечувати стабільність операцій і знижувати ризики, що виникають у процесі діяльності. Банківська система в цілому виступає як основа для економічного розвитку, тому стійкість окремих установ безпосередньо впливає на загальну стабільність фінансової системи країни.

Фінансова стійкість банку залежить від кількох ключових факторів, серед яких особливо важливими є здатність генерувати стабільний прибуток, ефективно управляти активами та зобов'язаннями, а також забезпечувати належний рівень капіталу для покриття ризиків. Особливу увагу необхідно приділяти не лише поточним фінансовим показникам, а й динаміці їх зміни в часі, що дає можливість прогнозувати можливі ризики. Ключовим фактором, що визначає стабільність банку, є рівень його капіталу. Він забезпечує захист від непередбачуваних фінансових труднощів і допомагає зберігати ліквідність при зростанні зобов'язань. Ризики, з якими стикається банк, можна ефективно управляти за допомогою системи управління капіталом та оптимізації активів і пасивів. Крім того, важливим аспектом є ефективність використання активів та збалансованість фінансових потоків, що дозволяє мінімізувати втрати і підвищити фінансову стабільність.

Для оцінки стійкості АТ «АБ РАДАБАНК» пропонується провести аналіз основних показників діяльності.

Чистий процентний дохід (NIM) є важливим показником ефективності діяльності банку в частині надання кредитів та залучення депозитів. Він визначає різницю між доходами, отриманими від кредитних операцій, і витратами на залучення коштів.

$$\text{NIM} = \text{Процентні доходи} - \text{Процентні витрати} \quad (2.1)$$

Цей показник характеризує здатність банку генерувати дохід на основі своїх активів. Зниження значення NIM може свідчити про високий рівень процентних витрат або зниження маржі між доходами та витратами. Зростання NIM вказує на здатність банку ефективно управляти своїми ресурсами.

Рентабельність активів (ROA) відображає ефективність використання всіх активів банку для генерування прибутку. Високий показник ROA свідчить про ефективне використання ресурсів для отримання прибутку.

$$\text{ROA} = \text{Чистий прибуток} / \text{Середні активи} \quad (2.2)$$

Зниження ROA може свідчити про неефективне управління активами або про низьку прибутковість банківських операцій. Важливою є динаміка цього показника, оскільки він дозволяє оцінити тренди ефективності використання активів банку.

Рентабельність капіталу (ROE) є ключовим показником ефективності використання власних коштів акціонерів для отримання прибутку. Високий ROE вказує на здатність банку генерувати значний прибуток на вкладені капітали.

$$\text{ROE} = \text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал} \quad (2.3)$$

Цей показник часто використовується для оцінки інвестиційної привабливості банку. Низький ROE може вказувати на низький рівень ефективності використання власних коштів або на високий рівень ризику.

Ліквідність миттєва показує здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання. Це важливий показник для оцінки фінансової стійкості, оскільки високий рівень ліквідності дозволяє зменшити ризики при погіршенні фінансової ситуації.

$$\text{Ліквідність миттєва} = \frac{\text{Грошові кошти і еквіваленти}}{\text{Короткострокові зобов'язання}} \quad (2.4)$$

Чим вищий цей коефіцієнт, тим менше банк залежить від зовнішніх джерел фінансування для виконання своїх зобов'язань.

Ліквідність поточна визначає здатність банку погашати свої поточні зобов'язання за рахунок своїх поточних активів. Формула для його розрахунку виглядає так:

$$\text{Ліквідність поточна} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.5)$$

Високе значення ліквідності вказує на здатність банку швидко мобілізувати активи для виконання зобов'язань.

Фінансовий леверидж показує відношення між власним капіталом і зобов'язаннями банку. Він дає уявлення про рівень залежності банку від позикових коштів у його фінансуванні.

$$\text{Фінансовий леверидж} = \frac{\text{Загальні зобов'язання}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.6)$$

Високий леверидж свідчить про високий рівень позикового фінансування, що збільшує ризик банкрутства у разі погіршення фінансової ситуації.

Адекватність капіталу визначає достатність капіталу для покриття можливих збитків, що можуть виникнути в результаті фінансових ризиків. Адекватність капіталу є одним із основних показників для регуляторних органів при оцінці фінансової стійкості банку. Показник дозволяє визначити здатність банку поглинати фінансові втрати за рахунок власних коштів.

$$\text{Адекватність капіталу} = \text{Власний капітал} / \text{Загальні активи} \quad (2.7)$$

Якість активів вказує на частку активів, які можуть стати проблемними або невиключеними в майбутньому. Високий рівень проблемних активів знижує загальну стійкість банку. Чим нижчий цей показник, тим вищий рівень якості активів у банку.

$$\text{Якість активів} = \text{Проблемні активи} / \text{Загальні активи} \quad (2.8)$$

Платоспроможність банку є основною умовою його стабільності. Висока платоспроможність свідчить про здатність банку виконувати свої зобов'язання. Вона оцінюється за допомогою ряду показників, серед яких важливими є рівень ліквідності та здатність генерувати прибуток для покриття витрат.

Співвідношення короткострокових зобов'язань до ліквідних активів відображає ступінь залежності банку від короткострокових зобов'язань. Він показує, чи має банк достатньо ліквідних активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

Покриття відтоку коштів є важливим індикатором того, наскільки банк здатний покрити свої зобов'язання за рахунок ліквідних активів в умовах негативних фінансових шоків. Високий рівень покриття дозволяє банку залишатися фінансово стійким навіть у важкі часи.

Аналіз фінансової стійкості банку вимагає комплексного підходу до оцінки його показників. Важливо не лише вивчити кожен окремий коефіцієнт, але й

враховувати їх взаємозв'язок та динаміку протягом часу. Загальна фінансова стійкість АТ «АБ РАДАБАНК» залежить від здатності підтримувати оптимальний баланс між доходами і витратами, ефективно використовувати капітал і активи, а також забезпечувати належний рівень ліквідності для виконання зобов'язань. Показники, як-от рентабельність, ліквідність і капіталізація, разом визначають здатність банку витримувати фінансові потрясіння, гарантуючи стабільність його діяльності на ринку. Тому забезпечення належного рівня цих параметрів є запорукою не тільки стабільності конкретного банку, а й усього фінансового сектору.

Розрахуємо ці коефіцієнти для 2022, 2023 та трьох кварталів 2024 років для АТ «АБ РАДАБАНК», щоб адекватно оцінити рівень фінансової стійкості банку. Для прикладу надамо розрахунок деяких з вказаних показників за даними 2024 року, а загальні результати внесено в таблицю 2.4.

$$\text{NIM (Net Interest Margin)} = 765158 - 419638 = 345520 \text{ (тис. грн.)}$$

$$\text{Рентабельність активів (ROA)} = 161870 / 7229453 \times 100 = 2,24\%$$

$$\text{Рентабельність капіталу (ROE)} = 161870 / 666534 \times 100 = 24,27\%$$

$$\text{Ліквідність миттєва} = 3641647 / 6503902 = 54,28\%$$

$$\text{Фінансовий леверидж} = 7229453 / 666534 = 11,95$$

$$\text{Адекватність капіталу} = 9,96\%$$

Чистий процентний дохід в 2024 році становить 345 520 тис. грн, що є зниженням порівняно з 2023 роком (371 872 тис. грн) і значним зростанням в порівнянні з 2022 роком (226 778 тис. грн). Таке коливання може бути викликано змінами в обсягах кредитування, процентних ставках та структури активів. Вищий рівень NIM у 2024 році вказує на позитивну динаміку, що свідчить про ефективне управління процентними доходами та витратами, а також про здатність банку генерувати стабільний дохід від основної діяльності. Для порівняння, на ринку середній показник NIM для банків України коливається від 3% до 4%, і в даному випадку показник 2024 року є досить високим.

Таблиця 2.4

Показники фінансової стійкості АТ «АБ «РАДАБАНК»

Показник	2024	2023	2022
Чистий процентний дохід (NIM)	345520	371872	226778
Рентабельність активів (ROA)	2.24%	0.88%	0.24%
Рентабельність капіталу (ROE)	24.27%	12.64%	2.11%
Ліквідність миттєва	54.28%	61.32%	57%
Ліквідність поточна	63.21%	61.32%	92%
Фінансовий леверидж	11.95	14.40	8.63
Адекватність капіталу	9.96%	7.47%	11.6%
Якість активів	3.65%	0.03%	0.004%
Показник платоспроможності	1,22	1,08	0,13
Співвідношення короткострокових зобов'язань до ліквідних активів	1,42	1,63	1,09
Покриття відтоку коштів	1,15	1,13	0,92

Рентабельність активів у 2024 році досягла 2,24%, що є значним покращенням порівняно з попереднім роком (0,88%) і значно вищим за рівень 2022 року (0,24%). Зростання цього показника може вказувати на більш ефективне використання активів банку для отримання прибутку, а також на підвищену операційну ефективність. Враховуючи, що оптимальний рівень ROA для банків коливається між 1,5% та 2%, поточний результат знаходиться в межах, що свідчить про стабільну рентабельність та здатність банку приносити дохід на свої активи.

Рентабельність капіталу у 2024 році становить 24,27%, що є суттєвим зростанням порівняно з 2023 роком (12,64%) і вражаючим результатом на фоні 2022 року (2,11%). Цей показник демонструє високий рівень повернення на вкладений капітал і вказує на ефективне управління власними коштами банку. Для порівняння, середній показник ROE для банківського сектора України складає близько 15-20%, тому значення 2024 року перевищує середньоринковий рівень, що є позитивним сигналом для потенційних інвесторів і свідчить про високий рівень ефективності бізнесу банку.

Ліквідність миттєва знизилася до 54,28% в 2024 році порівняно з 61,32% у 2023 році, хоча вона все ще залишається на високому рівні, що свідчить про

здатність банку виконувати свої короткострокові зобов'язання. Порівняно з 2022 роком (57%), показник миттєвої ліквідності у 2024 році знизився, але залишався в межах нормативних вимог, які часто коливаються в межах 30-60% для стабільних банків, що свідчить про достатню ліквідність для забезпечення стабільності банківських операцій у короткостроковій перспективі.

Ліквідність поточна, яка в 2024 році складає 63,21%, показує невелике збільшення порівняно з 2023 роком (61,32%) і значне зниження в порівнянні з 2022 роком (92%). Падіння цього показника може бути пов'язано з тим, що банк став більш активно використовувати свої короткострокові зобов'язання для фінансування поточних операцій, проте він все ще має достатньо ліквідних активів для покриття своїх поточних зобов'язань. Нормативна мінімальна ліквідність для банків часто складає 60-70%, тому поточне значення перебуває в межах нормального діапазону.

Візуалізацію динаміки ліквідності подано на рисунку 2.1.

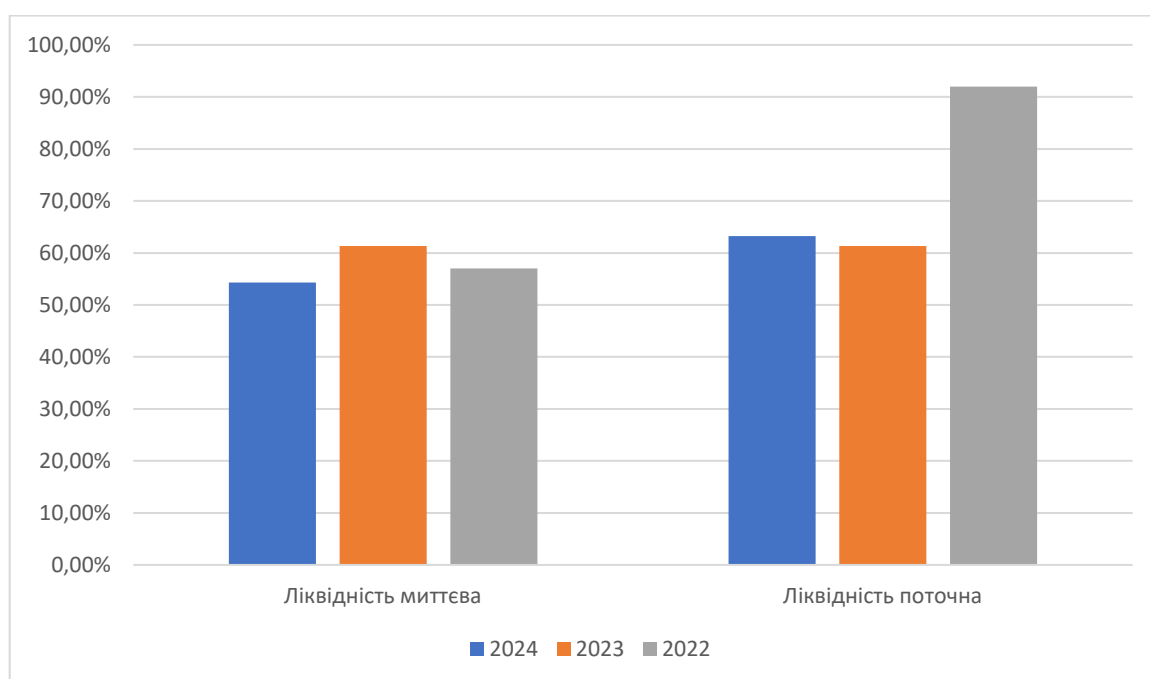

Рис. 2.1. Динаміка показників ліквідності АТ «АБ РАДАБАНК»

Фінансовий леверидж у 2024 році знизився до 11,95 порівняно з 14,40 у 2023 році, що може свідчити про зменшення використання позикових коштів для фінансування активів. Зростання фінансового левериджу в попередні роки було пов'язане з активним залученням коштів для розширення кредитування, але в 2024 році банк може знижувати рівень залежності від позикових коштів, щоб зменшити фінансові ризики. Зазвичай для банків оптимальний рівень левериджу коливається в межах 10-15, тому поточне значення є в межах нормального діапазону.

Адекватність капіталу в 2024 році складає 9,96%, що є поліпшенням порівняно з 7,47% у 2023 році, але зниженням у порівнянні з 2022 роком (11,6%). Цей показник важливий для оцінки здатності банку витримувати фінансові шоки та кризові ситуації. В Україні нормативний рівень адекватності капіталу становить 10-12%, тому зниження показника в 2024 році до рівня менш ніж 10% потребує уваги, однак він все ще залишається на достатньому рівні для забезпечення фінансової стійкості.

Якість активів у 2024 році склала 3,65%, що є значним зростанням порівняно з попередніми роками (0,03% у 2023 році і 0,004% у 2022 році). Зростання цього показника вказує на покращення якості кредитного портфеля банку та зниження обсягу проблемних активів. Для банків низький рівень цього показника є позитивним, оскільки свідчить про високий рівень контролю за якістю активів. Ідеальний показник для цього коефіцієнта наближається до нуля.

Показник платоспроможності у 2024 році склав 1,22, що є покращенням порівняно з попереднім роком (1,08) і значно більшим за рівень 2022 року (0,13). Платоспроможність визначає здатність банку виконувати свої зобов'язання в разі фінансових труднощів, і поточний рівень платоспроможності є вищим за нормативи, що вказує на здатність банку виконувати свої зобов'язання в разі необхідності.

Співвідношення короткострокових зобов'язань до ліквідних активів у 2024 році склало 1,42, що є покращенням порівняно з 1,63 у 2023 році, але більше, ніж у 2022 році (1,09). Показник свідчить про те, що банк покриває свої короткострокові

зобов'язання за допомогою ліквідних активів, і є ознакою здатності швидко мобілізувати кошти для виконання поточних зобов'язань.

Покриття відтоку коштів в 2024 році склало 1,15, що є незначним збільшенням порівняно з 1,13 у 2023 році та 0,92 у 2022 році. Цей показник відображає здатність банку покривати відтік коштів з ліквідних активів. Рівень покриття понад 1 є позитивним, оскільки свідчить про достатність ліквідних активів для покриття можливого відтоку коштів, що є важливим елементом для забезпечення стабільності банківської діяльності.

Динаміка показників фінансової стійкості продемонстрована на рисунку 2.2.

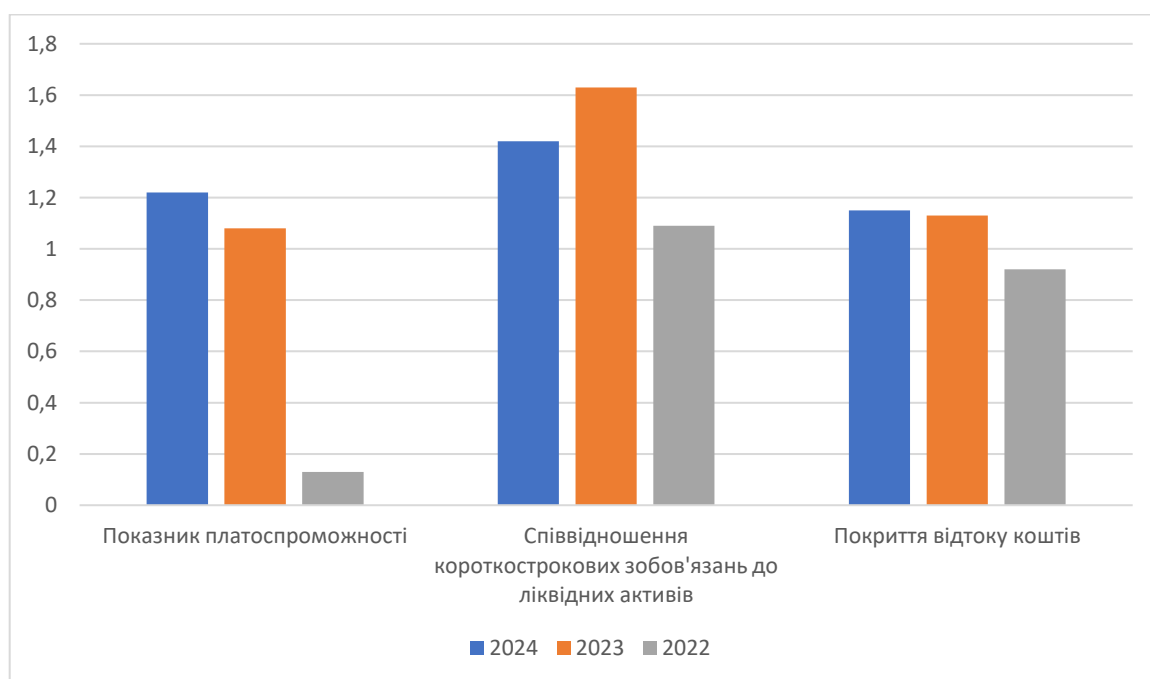

Рис. 2.2. Динаміка показників фінансової стійкості АТ «АБ РАДАБАНК»

Таким чином, аналіз фінансової стійкості АТ «АБ РАДАБАНК» на основі зазначених показників демонструє загалом позитивну динаміку в 2024 році. Банку вдалося покращити основні фінансові показники, зокрема рентабельність активів і капіталу, що вказує на ефективне використання ресурсів та капіталу для отримання прибутку. Водночас, зниження ліквідності та деякі зниження показників

адекватності капіталу можуть свідчити про необхідність більш ретельного моніторингу і коригування стратегій для забезпечення стійкості в довгостроковій перспективі.

Загалом, позитивна динаміка у фінансових результатах свідчить про здатність банку адаптуватися до змінюваних економічних умов та ефективно управляти активами і зобов'язаннями. Проте важливо продовжувати зосереджуватися на підтримці ліквідності та забезпеченні достатнього рівня капіталу для підтримки фінансової стійкості в умовах можливих кризових ситуацій на фінансовому ринку.

У разі збереження поточної тенденції зростання рентабельності та контролю за ризиками, банк має можливість підтримувати високий рівень фінансової стійкості і конкурентоспроможності на ринку. Однак необхідно здійснювати постійний моніторинг ліквідності та адаптувати стратегії, щоб мінімізувати потенційні ризики, що можуть виникнути в умовах економічної нестабільності.

2.3. Оцінка фінансової стійкості банківської системи України

У 2023 році Національний банк України відновив оцінку стійкості найбільших банків після перерви, викликаной повномасштабним вторгненням. Згідно з результатами цієї оцінки, яка включала аналіз якості активів, верифікацію застав та моделювання базового макроекономічного сценарію, було встановлено необхідні рівні достатності капіталу для кожного банку (рис. 2.3) [24].

Оцінювання охопило 20 банків, які разом володіють понад 90% активів банківської системи. Основним інструментом аналізу став перегляд якості активів (AQR), що охоплював вибірку боржників та оцінку кредитних ризиків. Результати свідчать, що банки, загалом, зберегли позитивну динаміку капіталізації.

У межах AQR було перевірено близько 60 корпоративних та 30 фізичних боржників кожного банку. Хоча деякі банки виявили суттєві прогалини у визнанні дефолтів, загальний рівень кредитного ризику залишився контрольованим. Для 16

із 20 банків обсяг пруденційних резервів перевищував резерви за міжнародними стандартами, що свідчить про адекватність захисних механізмів.

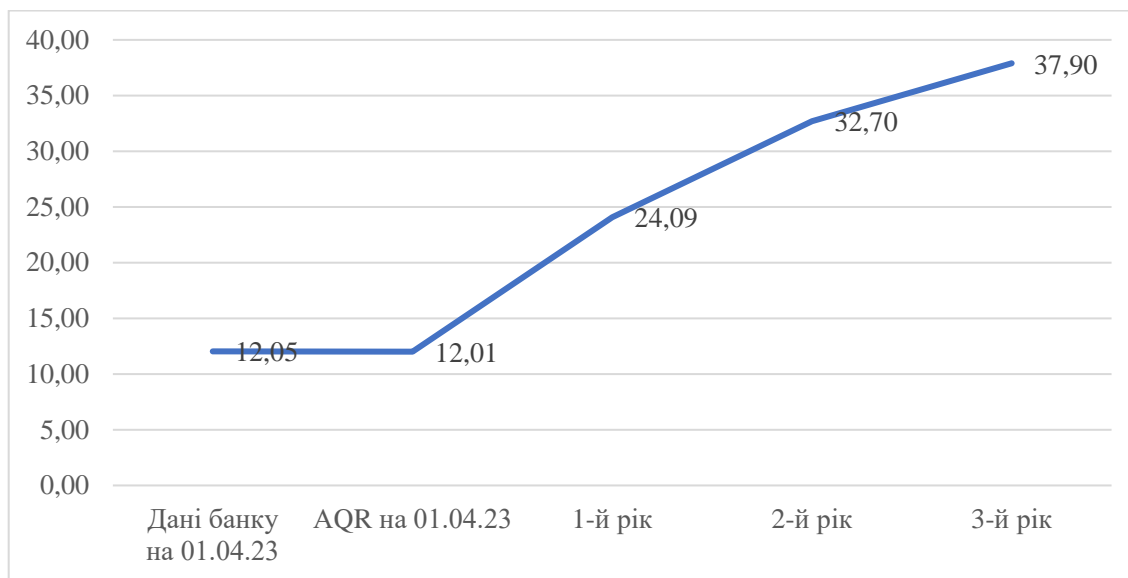

Рис. 2.3. Динаміка нормативу достатності основного капіталу

Макроекономічний сценарій, що використовувався для прогнозу, був консервативним, але реалістичним. Баланси банків залишалися статичними, а капіталізація прибутків здійснювалася протягом усього періоду прогнозу. Основні ризики, включаючи валютний та кредитний, були оцінені ретельно.

Рівень достатності основного капіталу банків у середньому зріс до 38% наприкінці третього року прогнозу завдяки тому, що більшість фінустанов залишалися прибутковими. Водночас скорочення чистої процентної маржі (рис. 2.4) та зростання адміністративних витрат послаблювали фінансову ефективність окремих банків.

Зниження ставок за активами порівняно із зобов'язаннями призвело до зменшення чистих процентних доходів, що стало однією з ключових причин погіршення операційних показників. Крім того, втрати від кредитного ризику також вплинули на окремі банки, зокрема ті, що мали низьку рентабельність та високе співвідношення витрат до доходів.

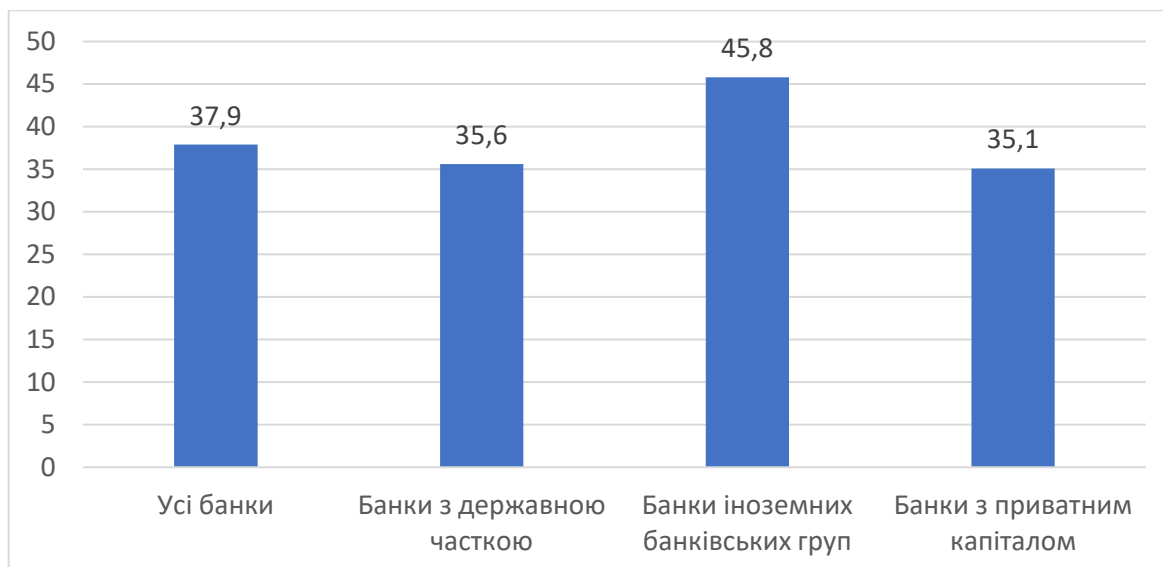

Рис. 2.4. Динаміка чистої процентної маржі банків

Для п'яти банків, що мали значно нижчу операційну ефективність, були встановлені підвищені цільові нормативи достатності капіталу. Основними причинами такої необхідності стали низька процентна маржа та високі витрати, що перевищували середні показники по сектору.

Під час верифікації заставного майна виявлено низку зауважень, які банки врахували в оновлених звітах. Це дозволило уникнути суттєвого коригування кредитного ризику. Екстраполяція результатів AQR на весь кредитний портфель була необхідною лише для п'яти банків.

Сукупний вплив змін кредитного ризику та верифікації заставного майна не мав значного негативного ефекту на капітал. Це пояснюється наявністю достатніх резервів у більшості банків. Проте вищі податкові ставки, впроваджені наприкінці періоду оцінки, можуть уповільнити майбутнє нарощення капіталу.

Для банків із підвищеними нормативами достатності капіталу було розроблено програми реструктуризації активів та капіталізації. Ці заходи спрямовані на зниження ризиків та поліпшення фінансової стабільності у довгостроковій перспективі (рис. 2.5 та 2.6).

Необхідні рівні нормативів достатності капіталу для більшості банків мають бути досягнуті до кінця вересня 2024 року. Для цього банки зобов'язані здійснити

низку структурних змін у своїй діяльності, зокрема реструктуризацію балансів та оптимізацію витрат.

Результати оцінки також вказують на необхідність подальшого вдосконалення управління ризиками, особливо для банків, які зазнають збитків. Це включає як вдосконалення операційних процесів, так і підвищення якості кредитного портфеля.

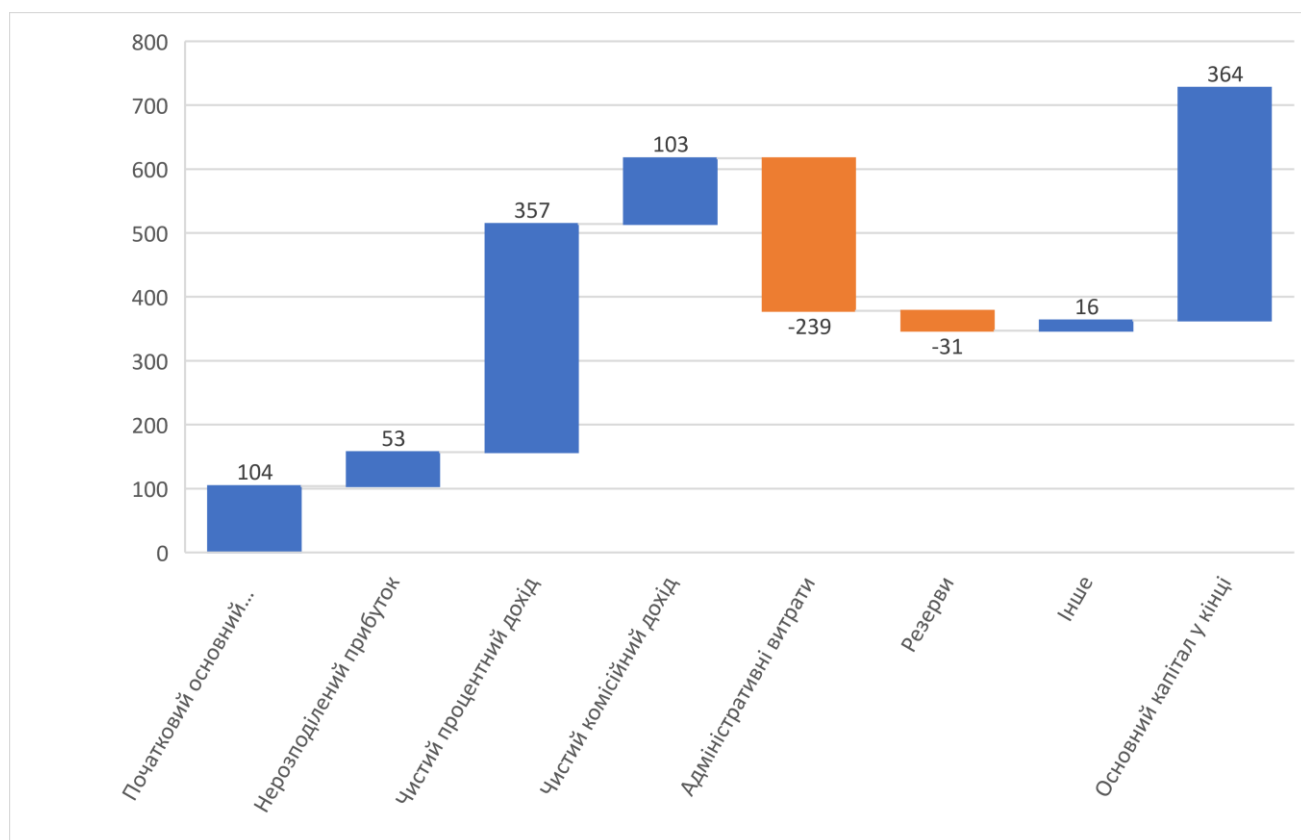

Рис. 2.5. Чинники, що впливають на стійкість банків без підвищених нормативів, млрд грн

Банки з державною участю показали стабільні результати, хоча й продовжують демонструвати високе співвідношення витрат до доходів. З іншого боку, банки іноземних банківських груп мають вищий рівень достатності капіталу, але менш гнучкі до змін на внутрішньому ринку.

Серед банків із приватним капіталом спостерігається значна варіативність у показниках. Найефективніші з них вже зараз відповідають встановленим нормативам, тоді як інші потребують суттєвих змін у своїй стратегії.

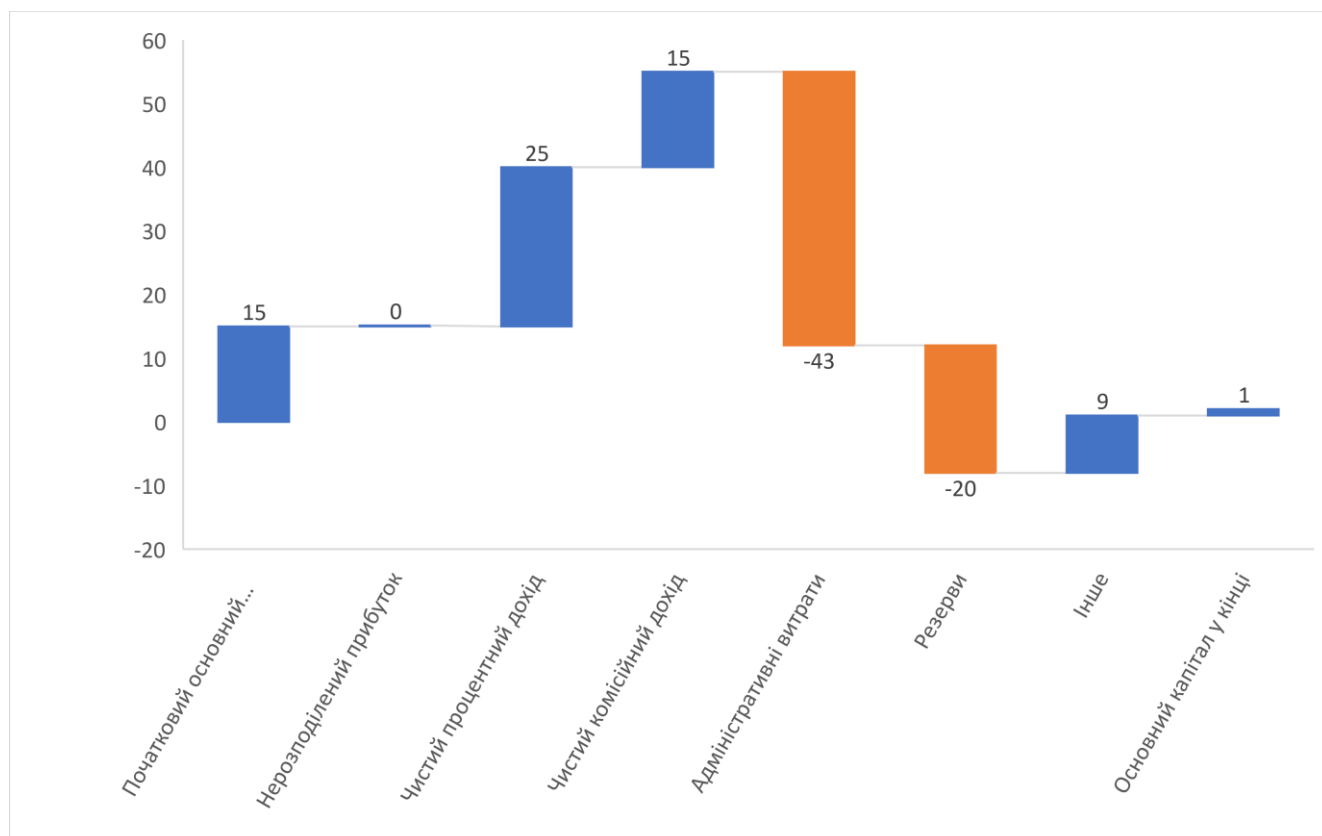

Рис. 2.6 Чинники, що впливають на стійкість банків з підвищеними нормативами, млрд грн

На основі результатів оцінки стійкості, Національний банк розробив рекомендації щодо підвищення ефективності управління активами та зобов'язаннями, а також покращення моніторингу ризиків у банківському секторі.

Додаткові заходи регулювання, запроваджені в рамках оцінки, спрямовані на забезпечення стійкості банківської системи навіть у разі погіршення макроекономічних умов. Це, зокрема, включає вимоги щодо підтримання додаткових резервів та зменшення впливу валютних ризиків.

Результати оцінки стійкості демонструють, що банківський сектор України поступово адаптується до складних умов та забезпечує фінансову стабільність.

Однак, для досягнення довгострокової стійкості, необхідно продовжувати роботу над зміцненням капітальної бази та підвищенням ефективності управління.

Ключові показники, отримані під час оцінки, будуть використані для подальшого вдосконалення регуляторних підходів та забезпечення фінансової стабільності у майбутньому.

Таким чином, оцінка стійкості банків України у 2023 році засвідчила поступове відновлення фінансової системи після викликів, спричинених повномасштабним вторгненням. Результати аналізу підтвердили, що більшість банків змогли зберегти адекватний рівень капіталізації та забезпечити стабільність у своїй діяльності. Водночас виявлено низку проблемних аспектів, таких як недостатня операційна ефективність окремих установ та вплив високих адміністративних витрат на фінансові показники, що потребують подальших коригувань.

Рекомендації Національного банку, розроблені на основі оцінки, мають сприяти підвищенню стійкості банківської системи, особливо в умовах потенційного погіршення макроекономічного середовища. Стратегічні кроки, включаючи реструктуризацію активів та вдосконалення управління ризиками, дозволять зміцнити фінансову стабільність у середньо- та довгостроковій перспективі, забезпечуючи сталість банківської системи навіть у кризових ситуаціях.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОСИЛЕННЯ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

3.1. Пропозиції щодо вдосконалення стратегії регулювання банківської стійкості

Аналіз банківської системи України виявив кілька серйозних проблем, які погіршують її стійкість, особливо в умовах кризи та війни. Однією з основних проблем є недостатня ліквідність, яка ускладнюється економічною нестабільністю та війною. Це може призвести до затримок у виконанні банківських зобов'язань, що негативно впливає на довіру клієнтів та інвесторів. Зростання проблемних кредитів (NPL) також створює додатковий тиск на фінансову систему, обмежуючи можливості для банків в наданні нових кредитів та підвищуючи загальний ризик для економіки.

Система управління ризиками в Україні потребує значного вдосконалення. Поточні регуляторні підходи не забезпечують необхідної гнучкості для адаптації до швидко змінюваних умов, таких як економічні кризи чи військові дії. Це обмежує здатність банків швидко реагувати на кризові ситуації, що збільшує ймовірність фінансових криз у майбутньому. Крім того, недостатня регулюючі механізми та відсутність ефективного моніторингу фінансових показників обмежують можливості залучення інвестицій, що є важливим фактором для відновлення економічної стабільності[40].

З огляду на ці проблеми, Україні необхідно вдосконалити механізми фінансового регулювання, а також посилити контроль за якістю кредитів та ліквідністю банківських установ. Тільки таким чином можна знизити ризики для фінансової системи та забезпечити її стійкість до майбутніх кризових ситуацій.

Ці фактори взаємопов'язані й формують замкнуте коло: низька ліквідність і високий рівень NPL зменшують можливості для інвестицій, тоді як відсутність

належного регулювання ускладнює вирішення цих проблем. Для підвищення стійкості банківської системи необхідно впровадити комплексні зміни, спрямовані на вдосконалення управління ризиками, підвищення ліквідності та забезпечення гнучкості регуляторних норм [13].

Для вдосконалення стратегії регулювання банківської стійкості в Україні на основі виявлених недоліків, пропонуються кілька важливих заходів, які сприятимуть підвищенню ефективності та стабільності банківської системи.

Для зміцнення стійкості банківської системи України в умовах економічних та фінансових потрясінь, важливим кроком є реформування регуляторних вимог Національного банку України. Одним із основних напрямків є посилення нормативів достатності капіталу. Згідно з міжнародними стандартами BASEL III, посилення цих вимог дозволить забезпечити банкам необхідний капітал для покриття потенційних фінансових ризиків, знижуючи їх вразливість до кризових ситуацій.

Іншим важливим аспектом є розробка інструментів моніторингу ліквідності, що дозволить здійснювати постійне та оперативне відстеження фінансового стану банків. Це дасть можливість реагувати на зміни в ліквідності банківських установ у реальному часі, що сприятиме підтримці стабільності банківської системи в умовах економічної нестабільності.

Додатково пропонується впровадження механізмів обов'язкових резервів, які забезпечать необхідну ліквідність для банківських установ навіть у кризових ситуаціях. Ці резерви будуть використовуватися для покриття несподіваних фінансових втрат, що дозволить банкам не лише стабільно функціонувати в умовах ринкових коливань, але й зберегти довіру до фінансової системи загалом.

Автоматизація процесів оцінки та управління ризиками є важливим кроком для підвищення ефективності банківської системи. Використання сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту, дозволяє значно покращити процеси оцінки кредитоспроможності позичальників. Штучний інтелект може аналізувати великі обсяги фінансових даних, виявляти приховані закономірності та

прогнозувати ймовірність повернення кредитів. Це забезпечить точніші та своєчасні рішення щодо видачі кредитів, а також дасть змогу оперативно реагувати на ризики, що виникають [33].

Впровадження електронних платформ для моніторингу фінансового стану банків у реальному часі є важливим кроком до підвищення ефективності управління фінансовими ризиками. Такі системи дозволяють отримувати актуальну інформацію про ліквідність, доходи та витрати банків, що дає змогу швидко виявляти потенційні проблеми та оперативно реагувати на зміни на ринку. Це дозволяє не лише знижувати ймовірність виникнення фінансових криз, а й забезпечує прозорість та підвищує довіру до банківської системи.

Цифрові платформи також можуть бути інтегровані з іншими банківськими системами та використовувати дані з різних джерел, таких як центральні банки, міжбанківські ринки та фінансові установи. Це дає можливість для більш комплексного аналізу та оцінки поточного стану банківської системи, а також для своєчасного реагування на будь-які зміни, які можуть вплинути на її стабільність. Наприклад, зміни в економічній ситуації, коливання валютних курсів або зміни в ринкових умовах можуть бути відслідковані за допомогою таких платформ, що дозволить банкам вчасно адаптувати свої стратегії та мінімізувати ризики.

Таким чином, інтеграція цифрових інструментів у процес моніторингу фінансового стану банків є не лише важливим кроком у боротьбі з кризами, але й сприяє підвищенню ефективності фінансових ринків в цілому.

Оптимізація управління ліквідністю через створення національного резервного фонду ліквідності є важливим елементом стратегії стабільності банківської системи. Такий фонд буде виконувати роль фінансової подушки, яку банки зможуть використовувати у випадку раптових економічних шоків або кризових ситуацій. Це дозволить банкам підтримувати свою платоспроможність і виконувати зобов'язання перед клієнтами, навіть коли фінансові ринки стають нестабільними. Крім того, фонд сприятиме збереженню довіри до банківської системи і запобігатиме паніці серед вкладників та інвесторів.

Фонд ліквідності буде не лише знижувати ризики ліквідності, а й сприяти економічній стабільності, що є важливим для підтримки довгострокового зростання національної економіки. Крім того, наявність такого фонду може заохотити банки до зменшення надмірного ризику, зберігаючи більш збалансовану стратегію управління своїми активами і пасивами.

Крім того, важливим кроком є залучення зовнішніх інвесторів для зміцнення ліквідності. Це можна здійснити через розширення міжбанківських позик і розвиток ринків облігацій. Завдяки цьому можна диверсифікувати джерела фінансування, що зменшує залежність банків від внутрішніх резервів і забезпечує стабільність на довший термін. Залучення інвестицій дозволить не тільки зміцнити фінансову позицію окремих банків, але й сприятиме загальній стійкості фінансової системи країни. Крім того, розвиток таких механізмів створює умови для зростання міжнародної довіри до національної банківської системи.

Навчання та перепідготовка кадрів є однією з ключових складових для розвитку банківської системи, оскільки вона дозволяє адаптувати працівників до нових викликів, пов'язаних із змінами в економіці та технологіях. Враховуючи швидкий розвиток фінансових інструментів і змінну ситуацію на ринку, працівники банків повинні володіти не лише технічними навичками, але й гнучко реагувати на кризові ситуації [33].

Спеціалізовані тренінги з управління ризиками, антикризового регулювання та фінансової безпеки допомагають співробітникам банків зрозуміти важливість своєчасного виявлення та оцінки ризиків. Це забезпечує не тільки безперервність функціонування банківських установ, а й підвищує їхню здатність до прогнозування потенційних загроз. Крім того, постійне вдосконалення знань в сфері цифрових технологій, кібербезпеки та інноваційних фінансових інструментів є необхідним для підтримки конкурентоспроможності банків на міжнародному ринку.

Тренінги також допомагають створити культуру постійного навчання серед банківських працівників, що дозволяє ефективно управляти новими інструментами

та підходами до банківських операцій. Це підвищує здатність банків до адаптації в умовах глобальних економічних змін і технологічних новацій. Для кращого візуального сприйняття запропонованих заходів, представимо таблицю 3.1, що описує основні етапи впровадження цих ініціатив та їхні очікувані результати.

Завдяки цим пропозиціям, можна не тільки покращити стійкість банківської системи України, а й зменшити ймовірність фінансових криз у майбутньому.

Для АТ «РАДАБАНК» в умовах постійної економічної нестабільності, особливо через наслідки війни та кризових явищ, важливим завданням є підвищення стійкості до фінансових ризиків. Для цього необхідно впровадити низку стратегічних змін, спрямованих на зміцнення фінансової стабільності банку.

Таблиця 3.1

Основні напрямки заходів регулювання банківської стійкості та їхні очікувані результати [37]

Напрямок	Заходи	Опис	Очікуваний результат
1	2	3	4
Реформа регуляторних вимог НБУ	Адаптація до нових нормативів капіталу	Збільшення вимог щодо капіталу для банків відповідно до міжнародних стандартів.	Підвищення стабільності банківської системи, зменшення залежності від нестабільних зовнішніх ринків.
	Розробка інструментів моніторингу ліквідності	Впровадження новітніх технологій для постійного моніторингу ліквідності банків.	Швидка реакція на коливання ліквідності, зменшення ризиків під час економічних потрясінь.
Автоматизація оцінки ризиків	Використання штучного інтелекту для оцінки кредитоспроможності	Автоматизація оцінки кредитоспроможності з допомогою штучного інтелекту, що дозволяє точніше прогнозувати ризики у нестабільних умовах.	Зниження рівня неповернення кредитів завдяки точнішому прогнозуванню ризиків.
	Впровадження електронних платформ для моніторингу фінансів	Використання електронних платформ для моніторингу фінансового стану банків у реальному часі.	Оперативне виявлення фінансових ризиків та запобігання їх розвитку.

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4
Оптимізація управління ліквідністю	Створення національного резервного фонду ліквідності	Формування національного резерву ліквідності для надання підтримки банкам у кризових ситуаціях.	Забезпечення стабільності банківської системи під час економічних потрясінь.
	Залучення зовнішніх інвесторів	Розвиток міжбанківських позик та ринку облігацій для залучення інвестицій з метою диверсифікації джерел фінансування.	Диверсифікація джерел фінансування, зниження залежності від внутрішніх ресурсів.
Навчання кадрів	Тренінги для працівників банків	Організація регулярних навчальних заходів для підвищення управлінських та антикризових навичок.	Підвищення професіоналізму та готовності банків до кризових ситуацій та змін у регуляційному середовищі.

Реформа також передбачає розробку нових інструментів для моніторингу ліквідності банку, що дозволить ефективно керувати грошовими потоками та вчасно реагувати на зміни в економічній ситуації. Важливим кроком є також впровадження обов'язкових резервів для покриття непередбачуваних фінансових втрат, що підвищить ліквідність банку і дозволить йому здійснювати свою діяльність навіть в умовах непередбачених криз.

Автоматизація процесів оцінки та управління ризиками також є важливою складовою стратегії підвищення стійкості банку. Впровадження новітніх технологій, зокрема систем штучного інтелекту для оцінки кредитоспроможності позичальників, дозволить підвищити точність прогнозів щодо неповернення кредитів і, як наслідок, зменшить рівень фінансових ризиків для банку. Такі технології дозволяють зменшити людський фактор, забезпечуючи більш точні та оперативні рішення. Окрім того, важливо створити електронні платформи для моніторингу фінансового стану банку в реальному часі. Це дозволить банку швидко виявляти потенційні проблеми та ефективно реагувати на них до того, як вони набудуть серйозних масштабів.

У контексті оптимізації управління ліквідністю особливо важливими є створення механізмів національного резервного фонду ліквідності, що дозволить банку отримати необхідну підтримку в разі виникнення кризових ситуацій або економічних потрясінь. Це забезпечить надійний фінансовий захист і дозволить банку зберігати свою платоспроможність навіть в умовах глобальних економічних змін. Також варто звернути увагу на залучення зовнішніх інвесторів, що дозволить диверсифікувати джерела фінансування. Це можна досягти через розвиток міжбанківських позик та ринків облігацій, що допоможе зменшити залежність від внутрішніх резервів і забезпечить додаткову ліквідність [44]. Крім того, важливо реалізувати навчання та перепідготовку кадрів. В умовах змінюваних економічних реалій важливо забезпечити, щоб працівники банку були готові до швидкої адаптації до нових викликів. Спеціалізовані тренінги, які охоплюють теми управління ризиками та антикризового регулювання, дозволять підвищити кваліфікацію співробітників та поліпшити загальну ефективність роботи банку.

Таким чином, комплексний підхід до реформування банківської стратегії у АТ «РАДАБАНК» дозволить підвищити його стійкість до фінансових ризиків, забезпечити стабільність у кризових ситуаціях і сприяти подальшому розвитку банку навіть у складних економічних умовах. Впровадження цих заходів стане запорукою стабільної і успішної діяльності банку в умовах глобальних економічних змін.

3.2. Використання зарубіжного досвіду для підвищення ефективності банківської системи

Країни з розвиненими економіками мають добре розвинуті системи регулювання банківської стійкості, застосовуючи ефективні практики, які можуть бути корисними для України.

У Сполучених Штатах Америки Федеральна резервна система (ФРС) застосовує комплексну систему регулювання банківської стійкості, яка включає

кілька важливих елементів, спрямованих на підвищення стабільності фінансової системи країни. Одним із ключових аспектів є вимоги до капіталу, що змушують банки підтримувати достатній рівень власного капіталу для покриття можливих збитків. Це дозволяє зменшити ризики банкрутства та забезпечує надійність банківського сектору [41].

ФРС також регулярно проводить стрес-тести, які перевіряють стійкість банків до різноманітних економічних шоків, таких як фінансові кризи, зміни на фондових ринках або серйозні зміни в економічному середовищі. Це дозволяє визначити, наскільки банки готові до непередбачуваних ситуацій і як вони можуть адаптуватися до складних умов.

Крім того, ФРС забезпечує створення ліквідних резервів, що дозволяють банкам оперативного реагувати на економічні потрясіння. Це забезпечує можливість швидко покривати фінансові потреби у випадку зростання ризиків або непередбачених фінансових труднощів. Завдяки таким резервам банки здатні зберігати стабільність та не потрапляють у фінансові труднощі навіть у разі економічних криз. Впровадження таких заходів дозволяє підвищити стійкість фінансової системи та забезпечити її ефективне функціонування в умовах глобальних викликів[8].

Німецький центральний банк, Bundesbank, впроваджує стрес-тести як важливий інструмент для оцінки стійкості банківської системи країни. Ці тести дозволяють з'ясувати, як банки можуть витримати економічні шоки, включаючи зростання безробіття, різкі коливання валютних курсів або інші фінансові кризи. Додаткові резерви, які банки мають обов'язково накопичувати, також забезпечують запас міцності для покриття непередбачених витрат і зменшують ризики у разі фінансових труднощів. Це створює основу для стабільності не лише банків, але й всієї економіки країни.

Крім того, Bundesbank активно співпрацює з іншими європейськими регуляторами, щоб підвищити стандарти для забезпечення стабільності банківської системи на рівні Європейського Союзу[8].

Японський центральний банк (Bank of Japan) активно впроваджує політику низьких відсоткових ставок, що є однією з основних стратегій стимулювання ліквідності в банківському секторі. Така політика дозволяє знизити вартість позик і сприяє зростанню кредитування, що, в свою чергу, підтримує економічну активність навіть під час економічних спадів.

Окрім того, Bank of Japan впроваджує адаптивні механізми для контролю за рівнем проблемних кредитів. Це включає використання спеціальних інструментів, які дозволяють банкам і регуляторам ефективно реагувати на збільшення непогашених позик. Такі заходи значно знижують ймовірність виникнення фінансових криз, оскільки своєчасне виявлення і вирішення проблем з кредитами дозволяє запобігти їх накопиченню і системним ризикам для фінансової стабільності країни [14].

Ці механізми також підтримують ліквідність банків, гарантуючи, що навіть в умовах економічної нестабільності фінансова система зможе функціонувати без серйозних збоїв. Таким чином, Японія демонструє ефективне поєднання монетарних і кредитних стратегій для стабільності своєї банківської системи.

Національний банк України (НБУ) має комплексну систему регулювання, спрямовану на забезпечення стабільності банківської системи в умовах економічної нестабільності. НБУ встановлює вимоги до капіталу, проводить стрес-тести для оцінки стійкості банків до економічних шоків і має систему моніторингу ліквідності. Важливими елементами є також механізми нагляду за фінансовим станом банків, що дозволяють оперативно реагувати на зміни ситуації. У разі необхідності, НБУ підвищує вимоги до резервів банків для забезпечення їх стабільності в кризових умовах.

Таблиця 3.2 нижче містить порівняння ключових аспектів регулювання банківської стійкості в цих країнах. Ці практики можна адаптувати до умов України для підвищення стабільності національної банківської системи, враховуючи місцеві економічні умови та специфіку роботи українських банків.

Адаптація стандартів до українських реалій потребує врахування таких факторів, як нестабільність економіки, інфляція та наслідки військових дій. Для цього варто створити рекомендації щодо поетапного впровадження стандартів, що передбачає узгодження з банками та їх поступову інтеграцію в операційну діяльність.

Таблиця 3.2

Регулювання банківської стійкості[8]

Країна	Ключові регулювання	Вплив на банківську стійкість
США	Вимоги до капіталу, стрес-тести, ліквідні резерви	Зниження вразливості банків, підвищення оперативної стабільності
Німеччина	Стрес-тести, додаткові резерви для покриття витрат	Попередження фінансових криз, підвищення здатності до адаптації
Японія	Низькі ставки, контроль проблемних кредитів	Забезпечення ліквідності банків, зменшення ризиків неплатежів
Україна	Вимоги до капіталу, стрес-тести, ліквідність, резерви	Підвищення стійкості до фінансових потрясінь та кризових ситуацій

У воєнний період важливо забезпечити баланс між жорсткістю регуляторних вимог і підтримкою ліквідності. Тимчасове зниження вимог до капіталу або відтермінування окремих аспектів BASEL III дозволить уникнути надмірного фінансового тиску на банки. Це особливо актуально для банків, що працюють у регіонах із активними бойовими діями або виконують критичну функцію кредитування економіки [22].

Також доцільно залучити міжнародну технічну допомогу для навчання персоналу банків і вдосконалення внутрішніх процедур управління ризиками. Одночасно потрібно створити умови для оперативного моніторингу фінансового стану банків з використанням інструментів BASEL III, таких як індикатори ліквідності та буферів капіталу, щоб вчасно реагувати на виклики. Це сприятиме стабілізації банківської системи та створить основу для її розвитку після завершення військових дій.

Запровадження страхового фонду підтримки ліквідності є одним із ключових механізмів для забезпечення фінансової стабільності банківської системи України, особливо у періоди економічної нестабільності та військових дій. Такий фонд

дозволить банкам оперативно отримувати фінансову підтримку для виконання зобов'язань перед клієнтами, зменшуючи ризик їхнього банкрутства через масові вилучення коштів або неспроможність покрити зростаючу частку проблемних кредитів.

Створення цього фонду передбачає кілька основних етапів. По-перше, необхідно визначити джерела фінансування. У воєнний період такими джерелами можуть стати внески банків, підтримка міжнародних фінансових організацій, таких як Міжнародний валютний фонд або Світовий банк, а також цільові гранти від донорських організацій. Особливу увагу слід приділити залученню коштів від іноземних партнерів, які зацікавлені у стабілізації фінансової системи України [23].

По-друге, важливо визначити чіткі критерії використання коштів фонду. Пріоритет має надаватися банкам, що обслуговують критичні сектори економіки, зокрема оборонний, енергетичний, транспортний, а також аграрний. Це дозволить зберегти функціонування стратегічних галузей, важливих для підтримки економічної діяльності та забезпечення потреб населення під час воєнних дій.

Крім того, фонд має бути інтегрований у національну систему фінансового регулювання, з чіткими правилами управління та звітності. Розробка відповідної нормативної бази гарантує прозорість та ефективність його функціонування. Водночас доцільно передбачити механізм аудиту та контролю за використанням коштів фонду, щоб уникнути їх нецільового витрачання.

На завершення, створення такого страхового фонду дозволить банківській системі України не лише протистояти поточним кризовим викликам, але й підготуватися до можливих майбутніх потрясінь, закладаючи основу для стабільного розвитку фінансового сектору в післявоєнний період.

Для ілюстрації пропозицій щодо вдосконалення регулювання банківської системи у воєнний період, представимо їх у вигляді таблиці 3.3. Вона структуровано відображає ключові ініціативи, основні заходи для реалізації та очікуваний вплив на фінансову систему України. Такий підхід дозволяє швидко оцінити ефективність та пріоритетність запропонованих дій.

Гарантії уряду стануть важливим інструментом залучення коштів до страхового фонду. Державна підтримка підвищує довіру інвесторів та дозволяє залучати зовнішнє фінансування, необхідне для підтримки банківської системи. Це зменшує ризики дефолтів та стимулює стабільну роботу банків навіть в умовах кризового навантаження.

Адаптація стрес-тестів передбачає впровадження специфічних сценаріїв, які враховують вплив воєнних загроз. Наприклад, оцінюються наслідки пошкодження банківської інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів і зростання рівня неплатоспроможності клієнтів. Такі тести дозволяють банкам заздалегідь розробляти стратегії реагування, мінімізуючи збитки.

Таблиця 3.3

**Пропозиції для вдосконалення регулювання банківської системи
України у воєнний період [12]**

Пропозиція	Основні заходи	Очікуваний вплив
1	2	3
Розширені гарантії уряду	Надання державних гарантій для депозитів і облігацій, створення державних фондів для забезпечення ліквідності	Підвищення довіри до банківської системи, зниження ризиків дефолтів, стабільність фінансових потоків.
Адаптація стрес-тестів до воєнних умов	Включення сценаріїв воєнних, економічних та гуманітарних криз до стрес-тестів	Підвищення готовності банків до впливу непередбачуваних воєнних і економічних факторів, зменшення уразливості системи.
Пріоритетна допомога критичним секторам	Пріоритетне фінансування банківських установ, що обслуговують критичні інфраструктури та підприємства оборонного сектору	Забезпечення безперервності життєво важливих функцій та економічної діяльності в умовах війни.
Стимулювання внутрішніх інвестицій	Розвиток програм для залучення внутрішніх інвесторів та інвестиційних фондів ринків	Зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування, зміцнення національної економіки.
Посилена автоматизація моніторингу ризиків	Впровадження систем моніторингу фінансових та кредитних ризиків на основі штучного інтелекту	Оперативне виявлення та нейтралізація фінансових ризиків, підвищення точності прогнозів.

Продовження таблиці 3.3

1	2	3
Інтервенції на валютному ринку	Впровадження валютних інтервенцій для підтримки національної валюти та зниження волатильності	Забезпечення стабільності на валютному ринку, підтримка рівноваги між попитом та пропозицією валюти.
Мобілізація додаткових резервів ліквідності	Створення національних резервів ліквідності, збільшення обов'язкових резервів в умовах нестабільності	Зміцнення ліквідності банків, можливість надання термінових кредитів у випадку кризових ситуацій.
Перегляд нормативів капіталу	Зниження вимог до капіталу на період воєнного стану, розробка гнучких нормативів для банків	Підтримка стабільності банків, зниження фінансових навантажень під час війни.
Підтримка рефінансування для малого та середнього бізнесу	Впровадження спеціальних кредитних ліній для малого та середнього бізнесу на пільгових умовах	Підтримка економічної активності, забезпечення безперервності діяльності важливих секторів економіки.
Зниження податкового тиску на банки	Тимчасове зменшення податкових ставок для банків, зменшення адміністративного навантаження	Підвищення фінансової стабільності банківської системи, заохочення банків до більш активної підтримки бізнесу.
Розвиток механізмів кредитного страхування	Створення програм кредитного страхування для підприємств, що працюють в умовах воєнних ризиків	Зниження кредитних ризиків, заохочення кредитування в складних економічних умовах.
Розширення доступу до фінансування для неплатоспроможних банків	Створення тимчасових фінансових механізмів для підтримки неплатоспроможних банків	Запобігання банкрутству системно важливих установ, стабілізація банківської системи в умовах кризи.

Цільова допомога банкам у регіонах, що найбільше постраждали від бойових дій, дозволить підтримувати економічну активність. Банки, які обслуговують критичні сектори економіки, такі як сільське господарство, енергетика або оборона, можуть отримувати пріоритетний доступ до коштів із фонду підтримки ліквідності. Це сприяє збереженню базових послуг і фінансуванню життєво важливих проектів.

Тимчасові заходи, зокрема зменшення вимог до обов'язкових резервів, дають банкам додатковий фінансовий простір для оперативного реагування на критичні ситуації. Це дозволяє перенаправляти ресурси на фінансування кредитування або інших невідкладних потреб.

Усі ці заходи є ключовими для підтримки стабільності банківської системи в умовах значної економічної нестабільності, забезпечуючи її адаптивність та готовність до викликів воєнного часу.

Обґрунтування ефективності вдосконалення банківської системи України базується на порівняльному аналізі міжнародних практик та їх впливу на стабільність банківських установ. Наприклад, у США впровадження стрес-тестів та посилення вимог до капіталу дозволяє фінансовим установам оцінювати стійкість до економічних шоків, що є важливим інструментом для уникнення кризових ситуацій.

Сучасний розвиток банківського сектору вимагає постійної адаптації регуляторних механізмів до нових викликів, зокрема глобальних фінансових ризиків та економічної нестабільності, спричиненої воєнними конфліктами. У цьому контексті впровадження додаткових заходів, таких як розвиток інструментів раннього попередження ризиків і посилення регуляторного нагляду, є необхідними для забезпечення стійкості банківської системи. Акцент зміщується на інтеграцію цифрових технологій для моніторингу фінансових потоків, а також на створення спеціалізованих фондів для підтримки ліквідності у кризові періоди. Такі заходи дозволяють зберігати стабільність навіть у найскладніших економічних умовах.

Отже, підсумовуючи результати дослідження в розділі 3, можна відзначити, що аналіз ефективності діяльності туристичного підприємства дозволяє виокремити основні фактори, які впливають на його конкурентоспроможність та стабільність. Серед них важливим є адаптація підприємства до змінюваних умов зовнішнього середовища та економічних викликів. Крім того, виявлено, що успішне управління внутрішніми процесами та постійне вдосконалення організаційної структури є основними чинниками для досягнення високих результатів у довгостроковій перспективі.

Важливою частиною аналізу стало визначення необхідності впровадження нових стратегій, які сприятимуть зниженню можливих ризиків та підвищенню фінансової стійкості компанії. Використання сучасних інструментів управління та

технологій дозволить підприємству ефективно реагувати на зміни в ринкових умовах і покращити свою позицію на конкурентному ринку.

Рекомендації, що випливають з результатів дослідження, включають необхідність поглибленого аналізу зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства, а також внутрішніх процесів, які потребують оптимізації. Вдосконалення цих аспектів дозволить забезпечити стійкий розвиток і підвищити ефективність туристичного підприємства в умовах сучасного економічного середовища.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження стійкості банківської системи України на прикладі АТ «АБ «РАДАБАНК» сформульовано наступні висновки.

1. У ході роботи було охарактеризовано основні теоретичні підходи до оцінки стійкості банківської системи, що є важливим елементом для збереження фінансової стабільності держави. Стійкість банківської системи визначається її здатністю ефективно виконувати основні функції в умовах економічних та фінансових змін, зокрема в часи кризи або глобальних ризиків. Для України, яка переживає серйозні економічні труднощі через внутрішні і зовнішні фактори, зокрема військовий конфлікт, оцінка стійкості банків є важливим завданням для забезпечення макроекономічної стабільності та підтримки довіри до фінансової системи.

Здійснено детальний теоретичний аналіз стійкості банківської системи, зокрема виокремлено основні критерії, за якими оцінюється її стабільність та ефективність. Одним із ключових показників є ліквідність, яка визначає здатність банку виконувати свої фінансові зобов'язання в короткостроковій перспективі. Високий рівень ліквідності дозволяє банку уникати фінансових криз і забезпечує стабільність в умовах економічної невизначеності. Крім того, важливу роль у стійкості банківської системи відіграє капіталізація, яка відображає рівень власних коштів фінансової установи. Чим вищий рівень капіталізації, тим більша здатність банку покривати ризики, пов'язані з можливими втратами. Достатній капітал є необхідним для забезпечення довіри до банківської установи та захисту інтересів її клієнтів, а також для виконання нормативних вимог з боку регулятора.

Якість активів є ще одним важливим критерієм, оскільки вона показує, наскільки ефективно використовуються ресурси банку. Активи, що швидко знецінюються або є проблемними (наприклад, погані кредити), можуть загрожувати стабільності банку. Тому важливо здійснювати ретельний моніторинг і оцінку активів для своєчасного виявлення потенційних проблем.

Показники прибутковості також важливі для оцінки стійкості банків. Високий рівень прибутковості дозволяє банку забезпечувати стабільне фінансове становище, виконувати соціальні та економічні функції, а також підтримувати власні резерви для розвитку. Проте прибутковість не завжди може бути єдиним фактором, що визначає стійкість, оскільки важливо враховувати і зовнішні економічні фактори, що можуть впливати на діяльність банків.

У процесі аналізу було визначено, що для оцінки стійкості банківської системи необхідно враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори. Внутрішні фактори включають управління ризиками, ефективність роботи менеджменту, рівень капіталізації та фінансову дисципліну. Водночас зовнішні фактори мають не менше значення, оскільки вони безпосередньо впливають на діяльність банків. До зовнішніх факторів можна віднести зміну економічної ситуації в країні, коливання валютних курсів, рівень державного регулювання та міжнародні фінансові кризи.

Загалом, стійкість банківської системи тісно пов'язана з макроекономічними факторами та здатністю фінансових установ адаптуватися до змінюваного економічного середовища. Зокрема, країни, що стикаються з економічними проблемами, як, наприклад, в Україні, потребують особливої уваги до таких аспектів, як ліквідність банків, їх капіталізація та здатність ефективно працювати в умовах нестабільної економічної ситуації. Тому для забезпечення стабільності банківської системи важливо постійно моніторити її стан, впроваджувати нові технології та методи управління ризиками, а також зміцнювати державне регулювання банківського сектору.

2. У другому розділі роботи було детально розглянуто стан банківської системи України на поточний момент, що дозволило з'ясувати основні проблеми, з якими стикається сектор. Однією з основних проблем є високий рівень неплатоспроможних позичальників, який обмежує здатність банків надавати кредити та збільшує рівень ризиків. Наявність значних валютних ризиків через коливання курсу національної валюти також додає складнощів у підтримці стабільності банків. Крім того, існує нестабільність на ринку державних облігацій,

що викликає труднощі у фінансуванні банків і загрожує ліквідності деяких установ. Дефіцит ліквідності в окремих банках є ще однією проблемою, яку необхідно вирішувати для забезпечення їх стабільної роботи.

Не зважаючи на ці значні труднощі, українська банківська система має певний рівень стійкості завдяки активному регулюванню з боку Національного банку України (НБУ). Фінансові заходи, що реалізуються державою, сприяють підтримці ліквідності банків і знижують ймовірність фінансових криз. Важливо зазначити, що хоча банківська система України стикається з викликами, механізми регулювання, впроваджені НБУ, допомагають зберігати фінансову стабільність.

3. Один із важливих етапів дослідження полягав у вивченні діяльності конкретного банку - АТ «АБ «РАДАБАНК». Аналіз показників цього банку, зокрема капіталізації, ліквідності, рівня ризиків, виявив, що на поточний момент банк демонструє позитивні результати, зберігаючи стабільність і виконуючи основні функції. Однак дослідження показало, що для підвищення стійкості цього банку необхідно посилити управління ризиками, особливо валютними та кредитними. Банк потребує удосконалення внутрішнього фінансового планування та моніторингу ризиків, щоб підтримувати стабільність навіть в умовах економічної невизначеності.

4. Ключовим висновком цього розділу є необхідність підвищення стійкості банківської системи України в умовах постійних економічних і фінансових шоків. Для досягнення цієї мети важливо розробити стратегії управління валютними та кредитними ризиками, вдосконалити механізми капіталізації банків, що дозволить зміцнити їх фінансову стійкість. Підвищення рівня довіри до фінансових установ також є важливим елементом, що сприятиме стабільності банківської системи. Усе це допоможе зміцнити фінансову інфраструктуру країни і забезпечить її здатність ефективно функціонувати в умовах змінюваного економічного середовища.

5. У третьому розділі роботи було розроблено низку рекомендацій щодо вдосконалення механізмів забезпечення стійкості банківської системи України, зокрема акцентуючи увагу на зміцненні нормативно-правової бази банківського

сектору. Однією з основних пропозицій є посилення контролю за діяльністю банків, що дозволить знизити рівень фінансових ризиків та запобігти можливим кризам. Важливим аспектом є розробка та впровадження ефективних антикризових заходів, здатних зреагувати на економічні потрясіння, такі як валютні коливання або дефіцит ліквідності.

Також значну увагу необхідно приділити покращенню взаємодії між Національним банком України (НБУ) та банками. Важливо створити ефективні механізми моніторингу та прогнозування фінансових ризиків, що дозволять оперативно виявляти потенційні загрози та вчасно на них реагувати. Зокрема, вдосконалення процесів інформаційного обміну між фінансовими установами та НБУ має сприяти кращому прогнозуванню та управлінню ризиками, що в свою чергу підвищить загальну стабільність банківської системи.

6. В умовах воєнного стану Україна стикається з численними викликами, які потребують оперативних і ефективних заходів для забезпечення стабільності банківської системи. Пропозиції щодо вдосконалення регулювання, що були розглянуті, спрямовані на збереження платоспроможності банків і підтримку економічної стабільності країни. Основними напрямками є посилення державних гарантій, адаптація стрес-тестів до воєнних реалій, та активна підтримка критичних секторів економіки через банківське фінансування.

Особлива увага приділяється підтримці ліквідності банків, створенню додаткових резервів та оптимізації механізмів моніторингу фінансових і кредитних ризиків. Впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, для оцінки ризиків і автоматизації процесів моніторингу дозволить знизити фінансові втрати, підвищити точність прогнозів і забезпечити більш швидку реакцію на зміни в економічному середовищі.

Рекомендується також розширення доступу до кредитних ресурсів для підприємств, зокрема через створення спеціальних програм фінансування для малого та середнього бізнесу, що працює в умовах воєнного ризику. Це дозволить стимулювати економічну активність і підтримувати ключові галузі, які

забезпечують життєздатність країни. Загалом, ці заходи мають на меті посилення стійкості банківської системи в умовах війни, збереження фінансової стабільності та ефективне управління ризиками, що виникають у результаті глобальних і внутрішніх криз.

Результати цього дослідження мають вагоме практичне значення для української банківської сфери, оскільки пропонують конкретні механізми підвищення фінансової стійкості банків, оптимізації їх бізнес-процесів та вдосконалення систем ризик-менеджменту. Важливо відзначити, що імплементація запропонованих заходів сприятиме не лише підвищенню стабільності окремих банків, але й зміцненню всієї фінансової системи країни, що є критично важливим для забезпечення сталого економічного розвитку та підвищення інвестиційної привабливості України на міжнародній арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. AT "AB "RADABANK" 21322127. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/21322127/
2. Borysova T. Global competition and competitiveness of goods and services. *Erbe der europäischen wissenschaft: wirtschaft, management, tourismus, rechtsprechung. Monografische Reihe «Europäische Wissenschaft». Buch 2. Teil 5.* 2020. С. 123-129.
3. Borysova T., Monastyrskiy G., Khrupovych S., Chaikivska V. Marketing communication policy of local authorities as a tool for forming the image of municipal service providers. *Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice.* 2022. С. 306-315. URL: <https://doi.org/10.55643/FCAPTR.2.43.2022.3614>
4. Committee of Basel on Banking Supervision. National Bank of Ukraine. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Базельські%20Принципи%20корпоративного%20управління%20для%20банків%20-%20Липень%202015.pdf?v=7
5. Kubakh T., Kovalova Y. The monetary transmission mechanism: the theoretical aspect. *Visnik Sums'kogo derzhavnogo universitetu.* 2021. Vol. 2021, no. 4. С. 131-141. URL: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.4-16>
6. Papadimitriou, T., Gogas, P., & Agrapetidou, A. The resilience of the US banking system. *International Journal of Finance & Economics.* 2020.
7. Rysin V., Bida A. Financial resilience of the bank: factors and features of providing. *Efektyvna ekonomika.* 2021. No. 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.1>
8. Банківська система у країнах Європи та США: функції та повноваження центральних банків країн Європи. DEVELOPMENT EXPERIENCE CLEARINGHOUSE | PDF Server. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XCK3.pdf
9. Банківський моніторинг у формуванні та оцінюванні фінансової стійкості банків України. Repository Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. URL:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/3У%20ФОРМУВАННІ%20ТА%20ОЦІНЮВАННІ%20ФІНАНСОВОЇ%20СТІЙКОСТІ%20БАНКІВ%20УКРАЇНИ.pdf>

10. Використання зарубіжного досвіду для розвитку банкострахування в Україні. Факультет управління фінансами та бізнесу. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/nvnltnu_2012_22.13_49.pdf

11. Державний бюджет України: доходи та видатки (2024). URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2024).

12. Дзюблюк О.В., Корнєєв В.В., Міщенко В.І. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 298 с.

13. Додик Р.Р. Проблеми та перспективи розвитку банківського сектору на сучасному етапі. Академічні визирії. 2024. № 31. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1121/1082>

14. Економічна правда. Японія завершила еру від'ємних процентних ставок. Економічна правда. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/03/19/711319/>

15. Зарубіжний досвід регулювання банківської інвестиційної діяльності та можливості його застосування в Україні. Scientific Bulletin of UNFU. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2007/17_7/239_Palasewycz_17_7.pdf

16. Кирилов Ю. Є. Вплив процесів глобалізації на розвиток національних економік. Ефективна економіка. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5297>

17. Концептуальні засади фіскальної безпеки держави. DSpace at West Ukrainian National University. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/858/1/Aref_Baranetska!!!.pdf

18. Лагно А. А. Розпізнавання загроз та усунення ризиків у забезпеченні фінансової безпеки банківської системи України: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Львів, 2023. 289 с. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/diss_Lahno.pdf

19. Лизогуб М.М. Індикатори фінансової стійкості як засіб оцінки ефективності фінансової системи України. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 12. С. 99-102.

20. Науковий круглий стіл «Нові стандарти банківського регулювання Базель-III та перспективи їхнього впровадження в Україні». ЗУНУ - Західноукраїнський національний університет. URL: <https://www.wunu.edu.ua/news/2165-naukoviy-krugliy-stl-nov-standarti-bankvskogo-regulyuvannya-bazel-ta-perspektivi-yihnogo-vprovadzhennya-v-ukrayin.html>

21. Національний банк України. Оновлено вимоги до платоспроможності та системи управління кредитних спілок. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/onovleno-vimogi-do-platospromojnosti-ta-sistemi-upravlinnya-kreditnih-spilok>

22. Немченко А. Ю. Фінансова стійкість банківської системи України: магістерська робота. Київ, 2020. 102 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4098540f-97aa-4c3b-ae8e-1bb2e38581c6/content>

23. Нікольчук Ю. М., Подокопна О. М. Імплементация зарубіжного досвіду управління ліквідністю комерційного банку у вітчизняну практику. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. С. 103-107. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/21-1.pdf>

24. Оцінка стійкості банків України 2023 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Resilience_Assessment_Results_2023.pdf?v=11

25. Оцінювання взаємозв'язку фінансової стійкості банківської системи та фінансової безпеки держави. SumDU Repository. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83974/1/Kubakh_Assessment_of_the_relationship%20.pdf

26. Порівняльний аналіз регуляторної політики НБУ. DSpace Repository :: Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository. URL:

<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d5cfc741-b2da-4432-a322-80bf75a01dfe/content> (дата звернення: 11.12.2024).

27. Прасад А., Калашник П. НБУ презентував нову стратегію. Вона враховує вторгнення РФ і відновлення країни (оновлено). Forbes.ua. URL: <https://forbes.ua/news/nbu-prezentuvav-novu-strategiyu-do-2025-roku-22052023-13780> (дата звернення: 12.12.2024).

28. Причини виникнення фінансової кризи та її наслідки. Конференції Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/167.pdf> (дата звернення: 11.12.2024).

29. Причини та прояви фінансової кризи в Україні. Repository Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/12359/11/11.pdf> (дата звернення: 11.12.2024).

30. Про банк. РАДАБАНК універсальний український банк, з 1993 року. URL: <https://www.radabank.com.ua/pro-bank> (дата звернення: 11.12.2024).

31. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 11.12.2024).

32. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Рішення Нац. банку України від 15.12.2017 № 803-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text> (дата звернення: 11.12.2024).

33. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України. Журнал «Ефективна економіка». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/54.pdf (дата звернення: 12.12.2024).

34. Проміжна скорочена фінансова звітність за період 2022 року. URL: <https://www.radabank.com.ua/storage/files/bank/fyn-otchetnost/rada-3k-22-1.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).

35. Проміжна скорочена фінансова звітність за період, що закінчився 30 червня 2024 року. URL: <https://www.radabank.com.ua/storage/files/bank/fyn-otchetnost/fin-zvit-radabank-2-kv-2024-z-pidpisom.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).

36. Проміжна скорочена фінансова звітність за період, що закінчився 31 березня 2023 року. URL: <https://www.radabank.com.ua/storage/files/bank/fyn-otchetnost/rada-fin-zvit-1-kvartal-2023-1.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).

37. Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів. Київський національний економічний університет. URL: https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/gkv/gkv_praci/gkv_prazi/gerbdvugv/ (дата звернення: 12.12.2024).

38. Роль державних банків у розвитку національної економіки. Журнал Інвестиції: практика та досвід. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2020/8.pdf (дата звернення: 12.12.2024).

39. Сирчин О. Л. Роль управління в діяльності банку. Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2019. №2-3(70-71). С. 170-177. URL: http://journals.uran.ua/vsed_oneu/article/view/202505/202391.

40. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (припинена у 2023 році). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/develop-strategy2023> (дата звернення: 12.12.2024).

41. Федеральна резервна система США. HUG'S. URL: <https://hugs.ua/blog/federal-reserve-system/> (дата звернення: 12.12.2024).

42. Фінансова криза та шляхи її подолання. Ю. Мельников. Журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=326> (дата звернення: 11.12.2024).

43. Фінансова криза: причини виникнення та вплив на світову економіку. DSpace at West Ukrainian National University. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/18495/1/Лазня%20А..pdf> (дата звернення: 11.12.2024).

44. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи. DSpace at West Ukrainian National University. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/525/1/finansova_stiyk_bankiv_dzublyck.pdf (дата звернення: 12.12.2024).

45. Фінансові кризи: сучасні методи прогнозування та механізми запобігання. DSpace Repository :: Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/ed80ed8c-e670-4fc3-a090-6e6c8a05fa11> (дата звернення: 11.12.2024).

46. Чайковський. Економічна сутність фінансової стабільності банківської системи. Світ фінансів. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1693>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність АТ «АБ РАДАБАНК» за 3 квартали 2024 року

Таблиця А.1

Звіт про фінансовий стан

Стаття	30 вересня 2024 р.	31 грудня 2023 р.	Середнє
Грошові кошти та їх еквіваленти	3138196	4145098	3641647.0
Кредити та аванси клієнтам	2505577	1551458	2028517.5
Інвестиції в цінні папери	1196024	1230016	1213020.0
Відстрочені податкові активи	4592	2854	3723.0
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	13424	11672	12548.0
Основні засоби	233373	214273	223823.0
Інші фінансові активи	40359	68070	54214.5
Інші нефінансові активи	61606	42314	51960.0
Загальна сума активів	7193151	7265755	7229453.0
Кошти клієнтів	6391533	6616271	6503902.0
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	8846	2964	5905.0
Забезпечення винагород працівникам	11795	7937	9866.0
Загальна сума забезпечень	20641	10901	15771.0
Інші фінансові зобов'язання	58246	39391	48818.5
Інші нефінансові зобов'язання	41336	32882	37109.0
Поточні податкові зобов'язання	14861	61646	38253.5
Загальна сума зобов'язань	6526617	6761091	6643854.0
Статутний капітал	301000	301000	301000.0
Нерозподілений прибуток	333262	174592	253927.0
Результат від операцій з акціонером	(329)	(329)	(329.0)
Резервні та інші фонди банку	32601	29401	31001.0
Загальна сума власного капіталу	666534	504664	585599.0
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	7193151	7265755	7229453.0

Таблиця А.2

Звіт про фінансові результати

Стаття	Три місяці, що закінчилися 30 вересня 2024 року	Наростаючим підсумком з початку 2024 року	Три місяці, що закінчилися 30 вересня 2023 року	Наростаючим підсумком з початку 2023 року
Дохід від звичайної діяльності	301885	892635	233307	600683
Процентні доходи	251431	765158	200107	504556
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	251431	765158	200107	504556
Комісійні доходи	50454	127477	33200	96127
Процентні витрати	(137676)	(419638)	(101434)	(235652)
Комісійні витрати	(16147)	(48542)	(7988)	(24883)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю	-	370	-	282
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	25856	87783	12065	38281
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	(2205)	(4668)	83	(1555)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	(3515)	(18412)	(11313)	(95178)
Інші прибутки (збитки)	4019	43483	3117	8555
Витрати на виплати працівникам	(68075)	(195553)	(45463)	(126565)
Амортизаційні витрати	(12599)	(35488)	(9612)	(25561)
Інші адміністративні та операційні витрати	(31488)	(84224)	(26793)	(64682)
Прибуток (збиток) від зменшення корисності для нефінансових активів	(38)	(36)	5	27
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	60017	217710	45974	73752
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів	300	2009	1656	1237
Прибуток (збиток) до оподаткування	60317	219719	47630	74989

Стаття	Три місяці, що закінчилися 30 вересня 2024 року	Наростаючим підсумком з початку 2024 року	Три місяці, що закінчилися 30 вересня 2023 року	Наростаючим підсумком з початку 2023 року
Витрати на сплату податку	(16391)	(57849)	(8923)	(15401)
Прибуток (збиток) від діяльності, що триває	43926	161870	38707	59588
Прибуток (збиток)	43926	161870	38707	59588

Додаток Б

Фінансова звітність АТ «АБ РАДАБАНК» за 2023 рік

Таблиця Б.1

Звіт про фінансовий стан

Стаття	31 грудня 2023	31 грудня 2022	Середнє
Грошові кошти та їх еквіваленти	4145098	1924213	3034655.5
Кредити та аванси клієнтам	1551458	1155729	1353593.5
Інвестиції в цінні папери	1230016	393411	811713.5
Відстрочені податкові активи	2854	1519	2186.5
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11672	9988	10830.0
Основні засоби	214273	191897	203085.0
Інші фінансові активи	68070	97737	82903.5
Інші нефінансові активи	42314	33151	37732.5
Загальна сума активів	7265755	3807645	5536700.0
Кошти клієнтів	6616271	3295307	4955789.0
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	2964	46	1505.0
Забезпечення винагород працівникам	7937	5797	6867.0
Інше забезпечення	-	4	2.0
Загальна сума забезпечень	10901	5847	8374.0
Інші фінансові зобов'язання	39391	48655	44023.0
Інші нефінансові зобов'язання	32882	13205	23043.5
Поточні податкові зобов'язання	61646	3744	32695.0
Загальна сума зобов'язань	6761091	3366758	5063924.5
Статутний капітал	301000	301000	301000.0
Нерозподілений прибуток	174592	111281	142936.5
Результат від операцій з акціонером	(329)	(329)	(329.0)
Резервні та інші фонди банку	29401	28935	29168.0
Загальна сума власного капіталу	504664	440887	472775.5

Таблиця Б.2

Звіт про фінансові результати

Стаття	2023	2022
Дохід від звичайної діяльності	863227	553012
Процентні доходи	728677	415882
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	728677	415882
Комісійні доходи	134550	137130
Процентні витрати	(356805)	(189104)
Комісійні витрати	(35531)	(30392)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю	513	2379
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	61159	72617
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	(5727)	(924)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	(49873)	(160754)
Інші прибутки (збитки)	11873	10464
Витрати на виплати працівникам	(187405)	(140234)
Амортизаційні витрати	(36208)	(36819)
Інші адміністративні та операційні витрати	(125997)	(64753)
Прибуток від зменшення корисності для нефінансових активів	30	(1)
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	139256	15491
Прибуток (збиток) від припинення визнання фінансових активів	1971	(423)
Прибуток (збиток) до оподаткування	141227	15068
Витрати на сплату податку	(77450)	(5765)
Прибуток (збиток) від діяльності, що триває	63777	9303
Прибуток (збиток)	63777	9303

Як

Додаток В

Фінансова звітність АТ «АБ РАДАБАНК» за 2022 рік

Таблиця В.1

Звіт про фінансовий стан

Стаття	31 грудня 2022	31 грудня 2021	Середнє
Грошові кошти та їх еквіваленти	1924213	1107717	1515965
Кредити та аванси клієнтам	1155729	1843613	1499671
Інвестиції в цінні папери	393411	1878033	1135722
Відстрочені податкові активи	1519	757	1138
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	9988	8398	9193
Основні засоби	191897	215678	203787,5
Інші фінансові активи	97737	43998	70867,5
Інші нефінансові активи	33151	59781	46466
Загальна сума активів	3807645	5157975	4482810
Кошти банків	0	1047154	523577
Кошти клієнтів	3295307	3598644	3446975,5
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	46	30	38
Забезпечення винагород працівникам	5797	11962	8879,5
Інше забезпечення	4	8	6
Загальна сума забезпечень	5847	12000	8923,5
Інші фінансові зобов'язання	48655	38127	43391
Інші нефінансові зобов'язання	13205	20461	16833
Поточні податкові зобов'язання	3744	9911	6827,5
Загальна сума зобов'язань	3366758	4726297	4046527,5
Статутний капітал	301000	301000	301000
Нерозподілений прибуток	111281	107273	109277
Результат від операцій з акціонером	(329)	(329)	-329
Резервні та інші фонди банку	28935	23734	26334,5
Загальна сума власного капіталу	440887	431678	436282,5
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	3807645	5157975	4482810

Таблиця В.2

Звіт про фінансові результати

Стаття	2022	2021
Дохід від звичайної діяльності	553012	499742
Процентні доходи	415882	361407
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	415882	361407
Комісійні доходи	137130	138335
Процентні витрати	189104	134094
Комісійні витрати	30392	33547
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю	2379	(3957)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	72617	44716
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	(924)	3305
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	(160754)	4864
Інші прибутки (збитки)	10464	8440
Витрати на виплати працівникам	140234	169024
Амортизаційні витрати	36819	39155
Інші адміністративні та операційні витрати	64753	62870
Прибуток від зменшення корисності для нефінансових активів	(1)	2872
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	15,491	112581
Прибуток (збиток) від припинення визнання фінансових активів	(423)	14757
Прибуток (збиток) до оподаткування	15,068	127338
Витрати на сплату податку	5,765	23337
Прибуток (збиток) від діяльності, що триває	9,303	104001
Прибуток (збиток)	9,303	104001

Додаток Г

Аналіз звіту про фінансові результати АТ «АБ «РАДАБАНК»

Таблиця Г.1

Склад та динаміка фінансових результатів АТ «АБ «РАДАБАНК»

Стаття	2024 р. (3 кв.), тис. грн.	Темп росту 2024 р., %	2023 р., тис. грн.	Темп росту 2023 р., %	2022 р., тис. грн.	Темп росту 2022 р., %	2021 р., тис. грн.	Темп росту 2024 р. від 2021 р., %
Дохід від звичайної діяльності	892635	49	600683	9	553012	11	499742	79
Процентні доходи	765158	52	504556	21	415882	15	361407	112
Процентний дохід, обчислений методом ефективного відсотка	765158	52	504556	21	415882	15	361407	112
Комісійні доходи	127477	33	96127	-30	137130	-1	138335	-8
Процентні витрати	-419638	78	-235652	-225	189104	41	134094	-413
Комісійні витрати	-48542	95	-24883	-182	30392	-9	33547	-245
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами	370	31	282	-88	2379	-160	-3957	-109
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	87783	129	38281	-47	72617	62	44716	96
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	-4668	200	-1555	68	-924	-128	3305	-241
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	-18412	-81	-95178	-41	-160754	-3405	4864	-479
Інші прибутки (збитки)	43483	408	8555	-18	10464	24	8440	415
Витрати на виплати працівникам	-195553	55	-126565	-190	140234	-17	169024	-216
Амортизаційні витрати	-35488	39	-25561	-169	36819	-6	39155	-191

Інші адміністративні та операційні витрати	-84224	30	-64682	-200	64753	3	62870	-234
Прибуток (збиток) від зменшення корисності для нефінансових активів	-36	-233	27	-2800	-1	-100	2872	-101
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	217710	195	73752	47599 6	15,491	-100	112581	93
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів	2009	62	1237	-392	-423	-103	14757	-86
Прибуток (збиток) до оподаткування	219719	193	74989	398	15068	-88	127338	73
Витрати на сплату податку	-57849	276%	-15401	-367	5765	-75%	23337	-348
Прибуток (збиток)	161870	172	59588	541	9303	-91	104001	56